

2014

PILAR III

PILAR III

Offentliggjøring av
finansiell informasjon
etter
kapitalkravforskriften

2014

Innholdsfortegnelse

1	<i>Innledning</i>	3
	SpareBank 1 BV	4
	Finansielle nøkkeltall for 2014 (tall i parentes tall fra 2013)	4
	SpareBank 1-alliansen	5
2	<i>Kapitaldekning</i>	6
	Kapitaldekningsregelverket	6
	Pilar II – Vurdering av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging	7
	Pilar III – Offentliggjøring av informasjon	7
	Kapitaldekningsregelverket	7
3	<i>Risiko- og kapitalstyring i SpareBank 1 BV</i>	8
	Elementer i risiko- og kapitalstyringen	8
4	<i>Informasjon om risikogruppene</i>	12
	Kredittrisiko	12
	Markedsrisiko	20
	Operasjonell risiko	23
	Likviditetsrisiko	24
	Eierrisiko	27
5	<i>Beregnet økonomisk kapital – Pilar II</i>	28
6	<i>Regulatorisk kapitaldekning - Pilar I</i>	29
	SpareBank 1 BV soliditetsmål	31
	Leverage ratio (LR) – uvektet kjernekapitalandel	31
7	<i>Sammenligning av regulatorisk og beregnet økonomisk kapitalbehov</i>	32

1 INNLEDNING

Dokumentet er utarbeidet for å gi markedet informasjon om SpareBank 1 BV sin risiko- og kapitalstyring. Dokumentet er i tillegg ment å dekke kravene som er satt til offentliggjøring av risikoinformasjon etter "Forskrift om kapitalkrav del XI".

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. SpareBank 1 BV bruker betydelige ressurser på å videreutvikle risikostyringssystemer og prosesser i tråd med ledende praksis i Norge. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 BV skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og skal samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Konsernets informasjonsstrategi vektlegger en dialog med ulike interessegrupper der åpenhet, forutsigbarhet og gjennomsiktighet settes i fokus. Informasjonen om konsernets utvikling og resultater skal være korrekt, relevant og tidsriktig.

Formålet med dette dokumentet er å presentere finansiell informasjon som kan bidra til at markedsaktører er bedre i stand til å vurdere;

- Bankens risikonivå
- Styring og kontroll med de ulike risikoene
- Kapitalsituasjonen

Dokumentet baserer seg på myndighetspålagte krav til offentliggjøring av informasjon samt vurdert behov til markedsaktørene ut over dette. Av spesielt relevant informasjon ut over det som følger av kravene og som presenteres i dette dokumentet, er informasjon om bankens likviditet og refinansieringsrisiko.

Vurderinger av økonomisk risiko/kapitalbehov er beheftet med usikkerhet. Estimatenes på økonomisk risiko/kapitalbehov som er presentert i dette dokumentet er basert på et sett av forutsetninger og beregnet etter kvantitative modeller og/eller kvalitative vurderinger. Bankens ulike risikogrupper er nærmere definert i kapittel 4. Gjennomgangen av bankens ulike risikoer er ikke uttømmende, og enkelte risikoer er ikke tallfestet. Det oppfordres til å foreta en selvstendig vurdering basert på den informasjonen som er presentert i dokumentet, samt annen offentlig tilgjengelig økonomisk informasjon. Informasjonen må også vurderes i lys av svakheter og usikkerhet som er knyttet til metodikk og tilnærming i denne type analyser og beregninger.

Som hovedregel oppdateres dette dokumentet årlig, men dersom det skjer vesentlige endringer som har betydning for vurderingen av konsernets finansielle stilling vil dokumentet oppdateres med ny informasjon. Periodisk informasjon om konsernets kapitaldekning og minimumskrav til ansvarlig kapital gjøres tilgjengelig i bankens kvartalsrapporter.

Utover den informasjon som er tilgjengelig i dette dokument vises det til Om oss/Investor Relations på SpareBank1 BVs hjemmeside www.sb1bv.no.

SpareBank 1 BV

Historikk

Banken har en lang og tradisjonsrik historie med flere, lokale konsolideringer. I Buskerud har banken røtter fra Sandsvar Sparebank som ble etablert i 1883, mens man i Vestfold har røtter fra Sandeherred Sparebank som ble etablert i 1859.

Hensikt

SpareBank 1 BV skal skape verdier i vår region.

Visjon

Anbefalt av kunden.

Verdier

Nær og dyktig.

Strategisk hovedmålsetning

Vi skal være en attraktiv leverandør av finansielle tjenester gjennom å skape en enklere hverdag for kunden.

SpareBank1 BV har løftet følgende 5 strategiske kamper som de viktigste å lykkes med i 2015.

1. å vinne nye unge kunder – med boliglån tilpasset de første boligfasene i livet.
2. å vinne posisjon som hovedbank – med markedets beste tilpassede løsninger for hele familien.
3. å vinne nye SMB-kunder– med profesjonell og effektiv betjening.
4. å øke markedsandeler innenfor eiendomsmegling.
5. å redusere måltall for andel kostnader i forhold til inntekter i morbanken ned mot 50 % fra 2016.

Forretningsområder

SpareBank 1 BV skal tilby et bredt spekter av produkter innen de seks forretningsområdene; finansiering, betalingsformidling, sparing, forsikring, eiendomsmegling, samt regnskapsbyrå-tjenester. I alle forretningsområdene skal vi tilby et produktspekter som er konkurransedyktig i bredde, kvalitet og aktualitet. Virksomheten innen alle forretningsområdene skal kjennetegnes ved god rådgivning og aktiv salgorientering. Salg og rådgivning baseres på høy kompetanse, høy kvalitet og etiske normer i tråd med tradisjonene i sparebanknæringen.

Markedsområde

SpareBank 1 BVs geografiske markedsområde omfatter Buskerud med tyngdepunkt rundt Kongsberg og Drammen, og Vestfold der bankens geografiske område strekker seg fra Horten i nord til Larvik i syd.

Ressursforvaltning

Innenfor de satsningsområder som er beskrevet i forretningsidéen, skal ressursene anvendes på den måten som gir best avkastning på anvendt kapital, til beste for eierne av egenkapitalbevis, kundene, ansatte og distriktet.

Finansielle nøkkeltall for 2014 (tall i parentes tall fra 2013)

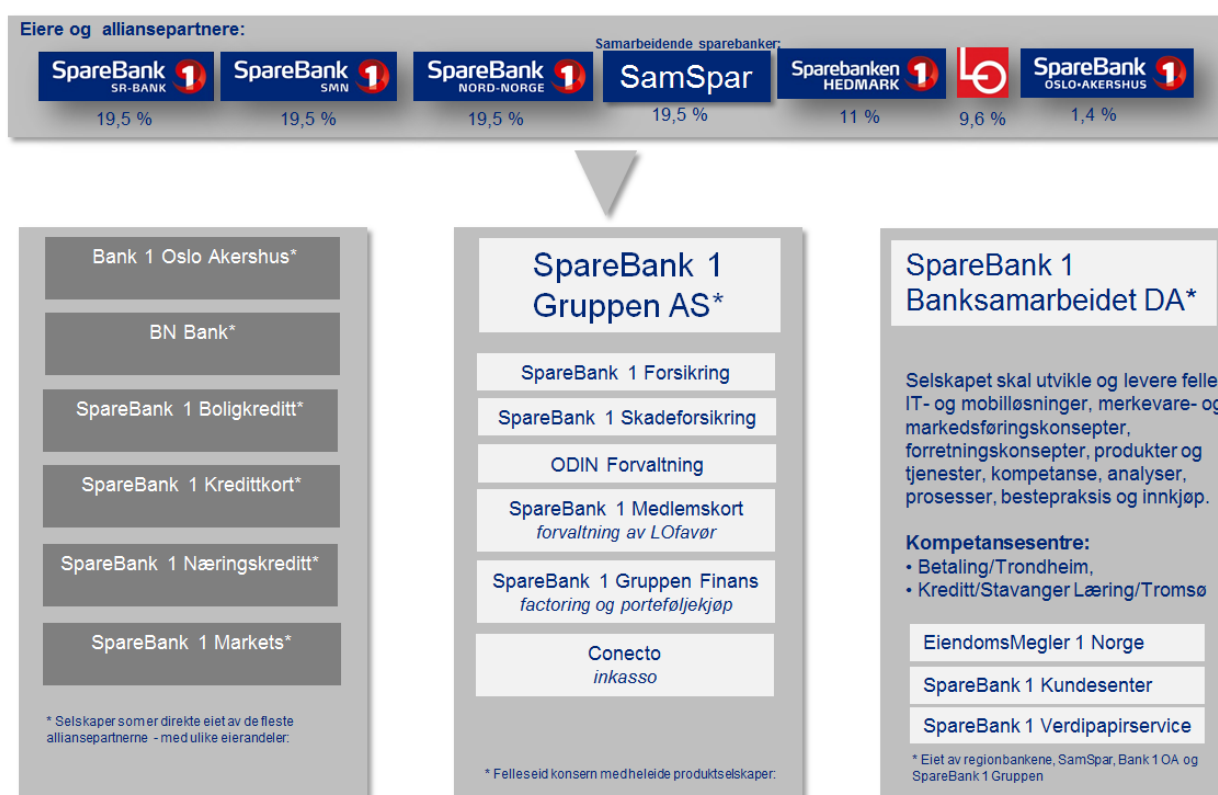
- Konsernresultat før skatt 305 (287) mill kroner
- Årsoverskudd før øvrige resultatposter 250 (216) mill kroner
- Egenkapitalavkastning av 11,8 % (11,1%)
- Tap på utlån og garantier 70,5 (2,5) mill kroner
- Netto renteinntekter 321 (302) mill kroner
- Netto provisjons- og andre inntekter 324 (324) mill kroner
- Netto resultat fra finansielle eiendeler 121(63) mill kroner
- Ulånsvekst siste 12 mnd (inkludert lån overført SpareBank1 Boligkreditt AS) 4,7 % (-1%)
- Innskuddsvekst siste 12 mnd er -0,5 % (2,9 %)

- Resultat pr egenkapitalbevis 7,71 (7,14) kroner
- Kapitaldekning 15,8 % (18 %)
- Kjernekapitaldekning 15,5 % (16,9 %)
- Ren kjernekapitaldekning 14,7 % (14,3 %)

SpareBank 1-alliansen

SpareBank 1-alliansen er et bank- og produktsamarbeid. Alliansen er samlet sett en av de største tilbyderne av finansielle produkter og tjenester i det norske markedet. Bankene i SpareBank 1-alliansen distribuerer SpareBank 1 Gruppens produkter og samarbeider på sentrale områder som merkevare, arbeidsprosesser, kompetansebygging, IT-drift, systemutvikling og innkjøp. Alliansen har inngått strategiske samarbeidsavtaler med LO og LOs fagforbund.

SpareBank 1-alliansen eies av 15 selvstendige banker. Nedenfor presenteres en oversikt over eier- og selskapsstrukturen i alliansen.

Et overordnet mål for SpareBank 1-alliansen er å sikre den enkelte banks selvstendighet og regionale forankring gjennom sterk konkurranseevne, lønnsomhet og soliditet. Samtidig representerer SpareBank 1-alliansen et konkurransemessig fullverdig bankalternativ på nasjonalt nivå. For å oppnå felles mål har bankene i alliansen etablert en nasjonal markedsprofil og utviklet en felles strategi for merkevarebygging og kommunikasjon. Den markedsstrategiske plattformen danner også basis for felles produkt- og konseptutvikling. Markedsinnsatsen i alliansen er i hovedsak rettet mot personmarkedet, små og mellomstore bedrifter og forbund tilknyttet LO.

2 KAPITALDEKNING

Kapitaldekningsregelverket

EUs direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge fra 1. januar i 2007. Regelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger hvor formålet er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

PILAR I: Minimumskrav til ansvarlig kapital

PILAR II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

PILAR III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Kapitalkravsreglene Pilar I etter gjeldende regelverk innebærer et krav om minimum 8 % ¹⁾ kapitaldekning før spesifikke krav til buffere. Dette beregnes som forholdet mellom bankens samlede ansvarlige kapital og risikovektede eiendeler:

Kjernekapital + Tilleggskapital

> 8 % ¹⁾

Kredittrisiko + Markedsrisiko + Operasjonell risiko

Kapitaldekningsregelverket inneholder ulike metoder som bankene kan velge mellom for å beregne kapitalkravet. De ulike metodene er illustrert i figuren nedenfor:

Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Standard metoden	Standard metoden	Basis metoden
Grunnleggende IRB-metode ²⁾	Interne målemetoder ²⁾	Sjablongmetoden
Avansert IRB-metode ²⁾		AMA-metoden ²⁾

¹⁾Se nærmere om krav til kapital under overskriften Kapitaldekningsregelverket nedenfor

²⁾Metodene krever godkjenning fra Finanstilsynet.

For banker som er godkjent til å benytte interne målemetoder, "Internal Rating Based Approach" (IRB) for beregning av kredittrisiko, innebærer dette at lovbestemte minimumskrav til kapitaldekning for kredittrisiko vil være basert på bankens egne interne risikomodeller. SpareBank1 BV benytter "Standard metode" etter Basel II for beregning av kapitalkravet for kredittrisiko og markedsrisiko samt "Basis metode" for beregning av operasjonell risiko. Standard metoden som benyttes for å beregne kapitalkrav etter Pilar I reflekterer underliggende risiko ved ulik vektning av ulike risikogrupper. Metoden reflekterer allikevel i mindre grad enn interne modeller/IRB-metode den antatt reelle risikoen i kredittporteføljen.

SpareBank1 BV er i slutfasen med å utarbeide søknad om bruk av avansert IRB-metode ved beregning av konsernets regulatoriske kapitalbehov. Arbeidet med å profesjonalisere bankens

kredittgivningsprosesser for å tilfredsstille Finanstilsynets krav til anvendelse av modeller og helhetlig risikostyring har vært intensivert de siste årene.

Pilar II – Vurdering av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

I henhold til Pilar II skal institusjonene ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil og en strategi for å vedlikeholde sitt beregnede behov for kapital. Pilar II "Internal Capital Assessment Process" (ICAAP), omfatter også risikotyper som ikke er dekket av Pilar I. I tillegg skal tilsynsmyndighetene overvåke og evaluere institusjonens interne vurderinger av kapitalbehovet og tilhørende strategi, samt evnen til å overvåke og sikre overholdelse av myndighetenes kapitalkrav. Finanstilsynet har myndighet til å sette i verk passende tiltak om de ikke er tilfreds med resultatene av prosessen.

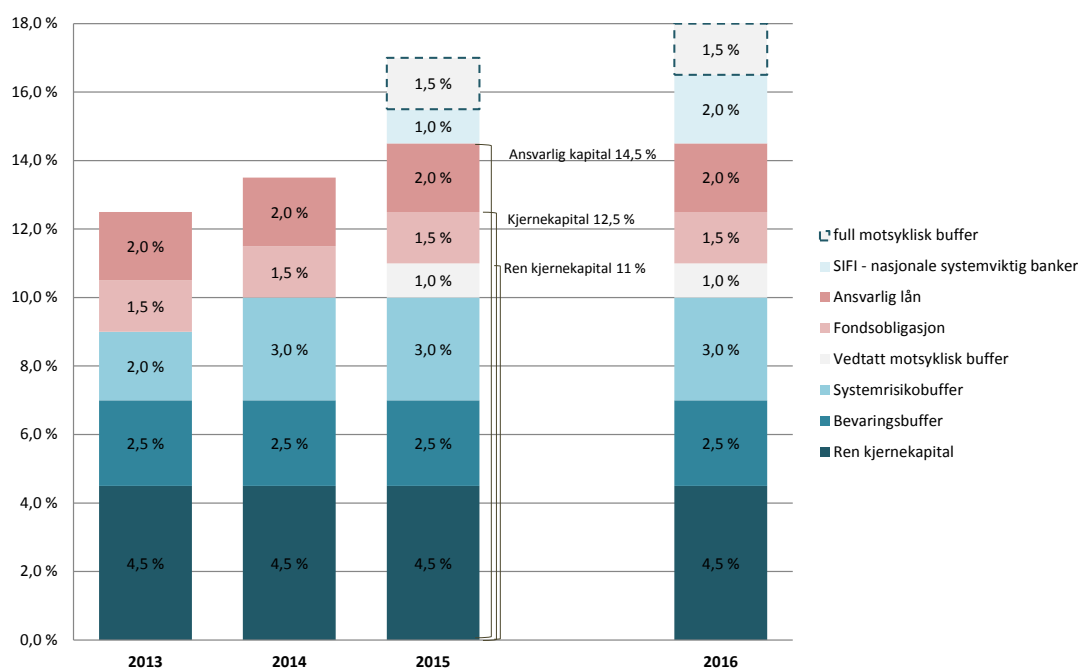
Pilar III – Offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar III er å supplere minimumskravene i Pilar I, samt en utvidet tilsynsmessig oppfølging i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering, samt styring og kontroll.

Informasjonskravene innebærer at alle institusjoner skal publisere informasjon om organisasjonsstruktur, risikostyringssystem, rapporteringskanaler samt hvordan risikokontrollen er bygget opp og organisert. Videre er det gitt detaljerte krav til offentliggjøring av kapitalnivå og struktur samt risikoeksponeringer, der sistnevnte avhenger av hvilke beregningsmetoder institusjonen benytter i Pilar I.

Kapitaldekningsregelverket

Baselkomiteen la 16. desember 2010 fram nye minstekrav til kapitaldekning og likviditet for banknæringen (Basel III). Finansdepartementet vedtok i 2013 å innføre nye kapitalkrav noe tidligere enn gjennomføringsfristen i det internasjonale regelverket. Figuren under viser vedtatt innfasing av de ulike bufferkravene.

Regulatorisk minimumskrav, bevaringsbuffer, systemrisikobuffer og motsyklisk buffer vil gjelde for alle banker, mens bufferen for systemviktige banker vil gjelde for banker som defineres som nasjonalt systemviktige banker. SpareBank 1 BV er i ikke definert som systemviktig. Motsyklisk

kapitalbuffer ble i desember 2013 vedtatt innført med 1 % fra 1. juli 2015. Nivået på denne bufferen vil slik regelverket er bygget variere mellom 0 og 2,5 % i ren kjernekapital tilpasset konjunktursituasjonen. Finansdepartementet vurderer kvartalsmessig nivået etter anbefaling fra Norges Bank. For 2015 utgjør myndighetskrav for en ikke systemviktig bank 11 % i ren kjernekapital, 12,5 % kjernekapital og 14,5 % i ansvarlig kapital.

Andre krav til kapital og likviditet som følge av Basel III er:

- Videreføring av gulv 80 % av Basel I for IRB banker
- Krav til høyere nivå på risikovekter knyttet til boliglån
- Nye krav til hybridkapital og ansvarlige lån
- Nye fradragsregler i kjerne- og ansvarlig kapital
- Endring i kapitalmessige konsolideringsregler for eierandeler i andre finansinstitusjoner
- Krav til uvektet egenkapitalandel (leverage ratio)
- Kvantitative likviditetskrav - Liquidity Coverage Ratio (LCR) og Net Stable Funding ratio (NSFR)
- Kapitalkrav på derivatposisjoner (CVA-tillegg)
- Innføring av EUs kriseløsningsdirektiv

3 RISIKO- OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 BV

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. SpareBank 1 BV bruker betydelige ressurser på å videreutvikle risikostyringssystemer og prosesser i tråd med ledende praksis i Norge. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 BV skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og skal samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Dette oppnås gjennom:

- En tydelig bedriftskultur som kjennetegnes av høy etisk standard og høy bevissthet om risikostyring.
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- Målrettet og kostnadseffektiv drift, som er i samsvar med og støtter konsernets mål.
- Å tilstrebe optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi og strategiske måltall på kapitalsiden.
- I størst mulig grad å forebygge at uventede enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter.

Elementer i risiko- og kapitalstyringen

For SpareBank1 BV er kapitaldekning og soliditet sentrale styringsparametere. I styring av kapital skal det søkes en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi og strategiske måltall både på avkastnings- og soliditetssiden.

Konsernets samlede risiko fremkommer etter beregning av behovet for risikojustert kapital for de ulike risikogrupper. Risikojustert kapital viser hvor mye kapital konsernet har beregnet det har behov for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg og har planlagt å ta på seg innenfor strategiperioden. Kapitalbehovet er vurdert i et langsiktig perspektiv og tar hensyn til usikkerhet og behov for buffer. Risikojustert kapital vil i prinsippet omfatte en tallfesting av risikoer nevnt i kap 4, samt eventuelle andre risikoer som ikke omfattes av denne oversikten. De tallverdiene som presenteres senere i dette dokumentet omfatter ikke alle ovenfor angitte risikoer. Det fremgår eksplisitt hvilke risikoer som er tallfestet.

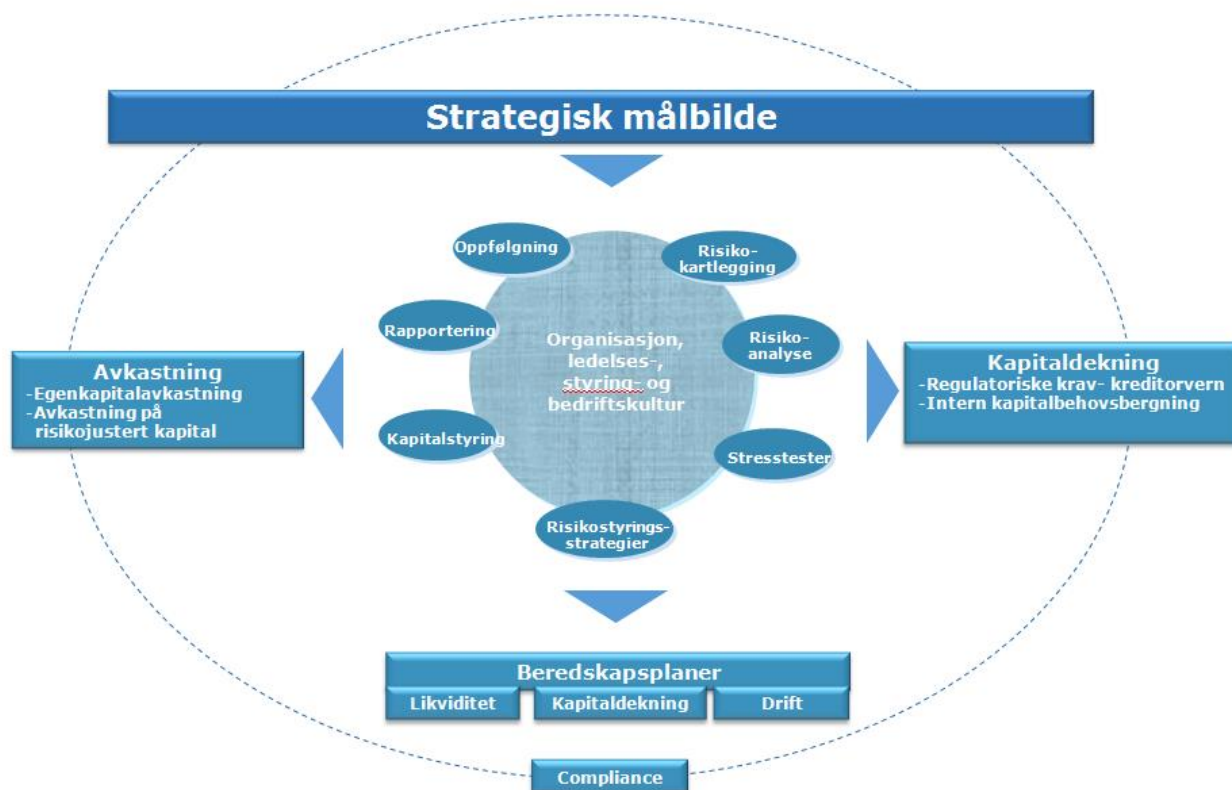
Ved beregning av risikojustert kapital for kredittrisiko benyttes statistiske modeller med konfidensnivå 99,9 %. Beregningen av risikojustert kapital for øvrige risikogrupper bygger på stresstester og kvalitative vurderinger.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring er det etablert rammeverk som dekker følgende hovedelementer:

- Etisk standard, bedriftskultur og organisering
- Strategisk målbylde
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Beredskapsplaner
- Rapportering
- Oppfølging, overvåkning
- Compliance (etterlevelse)

Sammenhengen mellom de enkelte elementene er vist i figuren nedenfor. Sammenhengene og de ulike komponentene blir nærmere beskrevet i det etterfølgende.

Figuren viser elementer i risiko- og kapitalstyringen i SpareBank1 BV.

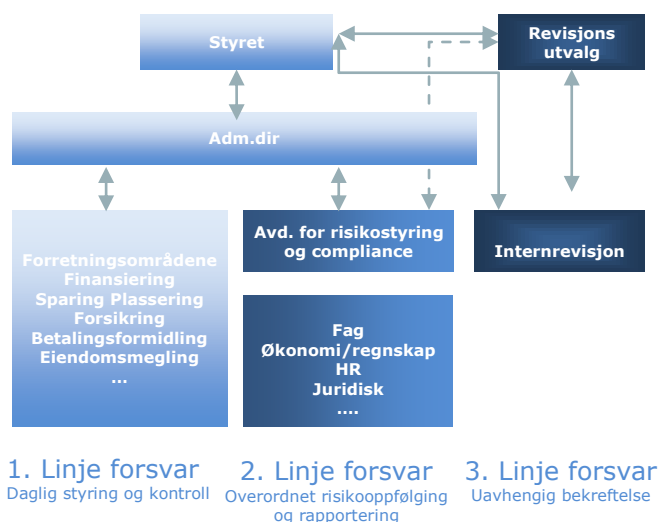
Etisk Standard, Bedriftskultur og Organisering

I helhetlig risikostyring er etisk standard og bedriftskulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag og etiske holdninger. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. SpareBank 1 BV har derfor etablert tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen.

Ledelsesfilosofi og styringsprinsipper er også avgjørende i en helhetlig risikostyring. Det blir lagt vekt på å etablere felles kultur, når det gjelder etikk, strategi, policy og forretningsforståelse. Satsning på økt kompetanse er helt avgjørende for konsernets suksess i fremtiden. Autorisasjon av alle konsernets ansatte som er knyttet til finansiell rådgivning, forsikring og eiendomsformidling har vært høyt prioritert de seneste årene.

Konsernet legger vekt på uavhengig organisering av den helhetlige risikostyringen. Ansvar for risikostyring er derfor delt mellom ulike uavhengige grupper illustrert i figuren nedenfor:

Organisering risikomiljø

Styret har ansvaret for at konsernet har en kapital situasjon som er forsvarlig ut fra risikoprofil og offentlige krav. Styret fastsetter og overvåker risiko vilje/strategi og de overordnede styringsparameterne.

Administrerende direktør har ansvaret for at det implementeres et effektivt rammeverk for risikostyring og at dette etterleves i det daglige

1. linje forsvar

Den **enkelte forretningsenhet** skal sikre og overvåke at de etablerte rammer etterleves og sette tiltak.

2. linje forsvar

Avd. for Risikostyring og compliance har ansvar for videreutvikling, vedlikehold, måling og rapportering av konsernets risikostyring, internkontroll og etterlevelse.

3. linje forsvar

Internrevisjon er et redskap for styret og gjennomfører uavhengige vurderinger og overvåking av etablert risikostyring og internkontroll og gir en uavhengig bekreftelse til styret på at risikostyringen er robust og fungerer etter hensikten. Internrevisjonens anbefalinger til forbedringer blir løpende gjennomgått og vurdert implementert

Strategisk målbilde

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 BV tar utgangspunkt i konsernets strategiske målbilde slik dette fremkommer av strategiplanen.

Konsernet gjennomfører årlig en revisjon av konsernets strategiplan. Dette innebærer en gjennomgang av endringer i rammebetingelser, herunder konkurransesituasjonen, krav fra offentlige myndigheter, endring i kundeatferd/kundebehov, kapitalbehovsvurderinger, organisering og fremtidig krav til kompetanse.

Risikokartlegging

Identifikasjon av risiko er en fremoverskuende prosess, integrert i strategiarbeidet. Prosessen dekker alle vesentlige kjente risikoer konsernet utsettes for og gjennomføres minimum årlig.

Risikoanalyse

Det gjennomføres analyser av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og årsakssammenhenger. Vesentlige risikoer skal etter beste estimat kvantifiseres gjennom forventet tap og behov for risikojustert kapital. Primært gjennomføres denne formen for måling av risiko innenfor kredittområdet som antas å være konsernets største enkeltrisiko. Kvantifiseringen baseres på anerkjente metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Risikoanalysen skal også sikre at det foretas kvalifisert og strukturert dokumentasjon av etablerte kontroll- og styringstiltak.

Stresstester og scenarioanalyser

Det gjennomføres periodiske stresstester og scenarioanalyser for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen i konsernet. Analysene gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene som kreditt-, markeds- og likviditetsrisiko, og tar hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på minimum tre år.

Risikostrategier

Gjennom risikostrategiene definerer styret konsernets risikoevne og risikovilje gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall for de ulike risikoområdene. Strategiene revideres og vedtas årlig av styret.

Kapitalstyring, finansiell fremskriving og kapitalallokering

SpareBank1 BV skal ha en kapitalstyring som sikrer:

- En effektiv kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske målbilde og vedtatte forretningsstrategi
- Konkurransedyktig avkastning på kapitalen
- Tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil
- Konkurransedyktige vilkår og langsiktig tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- Utnyttelse av vekstmuligheter i bankens definerte markedsområde og muligheter for å være med på eventuelle strukturelle løp som materialiserer seg innenfor et naturlig markedsområde.
- At ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad
- At kapitaldekningsgraden skal overstige regulatorisk kapitalkrav med en tilfredsstillende buffer.

På grunnlag av det strategiske målbildet utarbeides det årlig en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen skal ta hensyn til fremskriving av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse fremskrivingene beregnes både i et forventet scenario og et scenario som viser en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag. Ledelsen og styret gjør en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset konsernets nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske målbilde.

Kapitalallokering og avkastning på risikjustert kapital er viktige strategiske måleparametere i den interne styringen av SpareBank1 BV. Dette innebærer at forretningsenhetene tildeles kapital i henhold til den beregnede risikoen ved virksomheten og at avkastningen mot beregnet kapital følges opp løpende.

Rapportering, oppfølging og overvåkning

Et viktig element i en effektiv risikostyring er overvåking av den løpende risikoeksponeringen. Alle ledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor sitt eget ansvarsområde. De skal til enhver tid påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret eller administrerende banksjef. Ved brudd på rammer har ansvarlig leder ansvar for å rapportere og sette tiltak.

Konsernets risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivåer har tilgang på tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Den overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikorapporter til administrasjon og styret.

Beredskapsplaner

Bankenes kjernevirksomhet innebærer risiko. Virksomheten kan påføre banken uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på kapitaldekningen, likviditeten og driften forøvrig. SpareBank1 BV har definert beredskapsplaner for å være forberedt på å håndtere slike situasjoner.

Compliance (etterlevelse)

Konsernet er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover, forskrifter og interne retningslinjer, og har derfor etablert en compliance funksjon.

Effektive virkemidler for å oppnå etterlevelse i organisasjonen er:

- Et tydelig verdigrunnlag som er klart kommunisert og forstått i hele organisasjonen.
- En prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover, forskrifter og interne retningslinjer.
- En prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover, forskrifter og interne retningslinjer.

4 INFORMASJON OM RISIKOGRUPPENE

Konsernet Sparebank1 BV er eksponert for en rekke ulike typer risiko. De viktigste risikoene er listet nedenfor.

Kredittrisiko: Risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Markedsrisiko: Risiko for tap som skyldes endringer i markedsvariabler og / eller markedsbetingelser som renter, valutakurser og verdipapirmarkeder.

Operasjonell risiko: Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Likviditetsrisiko: Risiko for at konsernet ikke er i stand til å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser.

Eierisiko: Risiko for:

- at SpareBank1 BV blir påført negativt resultat fra eierposter i strategisk eide selskaper.
- at SpareBank1 BV må tilføre ny egenkapital i strategisk eide selskap, enten dette skyldes ønske om vekst eller sikre videre drift som følge av negative resultater.

Eierisiko vurderes i tilknytning til selskaper hvor SpareBank1 BV har en vesentlig eierandel og / eller vesentlig innflytelse eller selskapet er av strategisk betydning.

Forretningsmessig risiko:

Risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og / eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeatferd.

Strategisk risiko: Risiko for svikt i inntjening som skyldes endringer i rammebetingelser, feilslåtte strategiske satsninger og / eller svak implementering av beslutninger eller manglende tilpasning til endringer i forretningsmessige rammebetingelser.

Omdømme risiko: Risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet eller i forhold til kunder, motparter, egenkapitalbevisiere og myndigheter.

Etterlevelses (compliance) risiko:

Risiko for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner / bøter, økonomisk tap eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover / forskrifter, standarder eller interne retningslinjer.

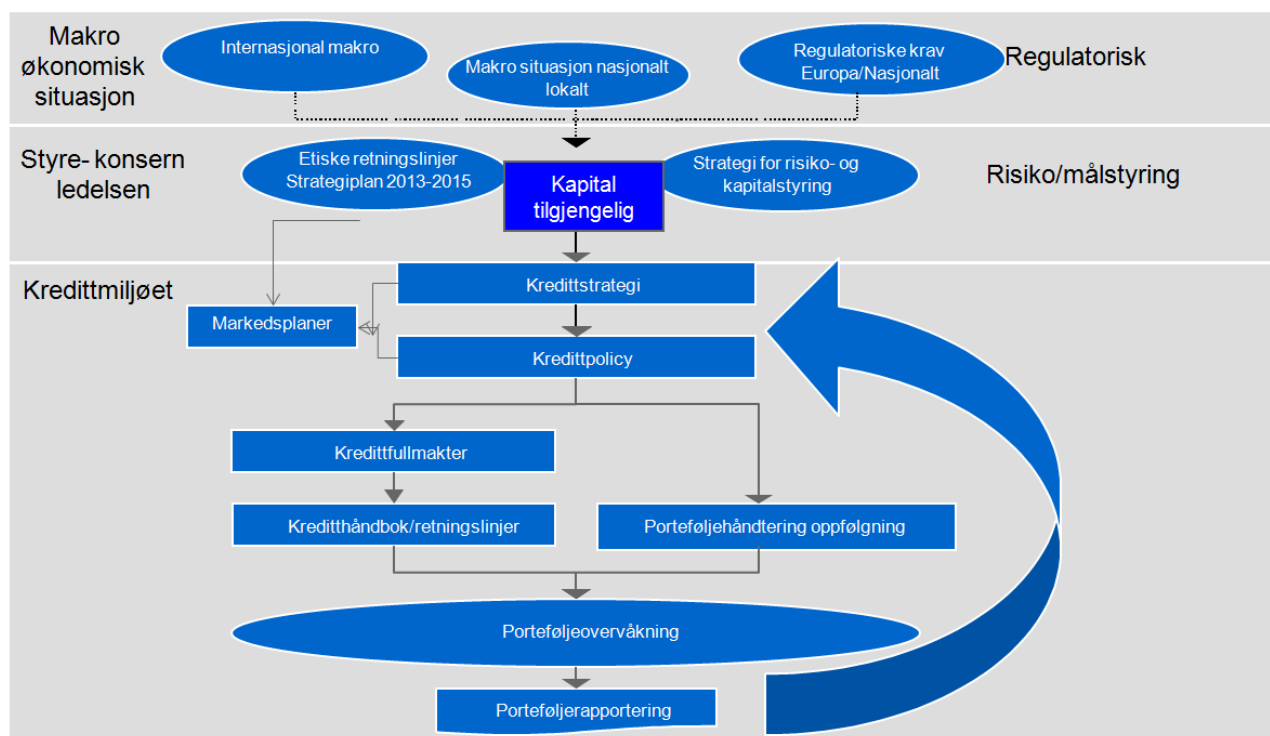
Nedenfor følger en presentasjon av de viktigste risikoområdene.

Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Konsentrasjonsrisiko kreditt defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon omkring store enkeltkunder, enkelte bransjer, geografiske områder, sikkerheter med samme risikoegenskaper, samt motparter i interbankoperasjoner eller handel med finansielle derivater.

Styring og kontroll

Konsernets styring av kredittrisiko inngår som en del av konsernets overordnede rammeverk for helhetlig risikostyring. Styret reviderer minimum årlig bankens kredittstrategi. Prosedyrene for kredittstyring er beskrevet i rammeverksdokumentasjon og gir føringer for virksomhetens utøvelse av kredittpolitikk innenfor vedtatt risikovilje.

Regulatoriske forhold

Kredittrisiko er en av konsernets største risikoer og banken må holde tilstrekkelig kapital til å sikre at bankens kreditorer ikke skal bli påført tap som konsekvens av eventuell realisert risiko. Denne kapitalen betegnes ofte som økonomisk kapital, uventet tap eller som risikojustert kapital. Med bakgrunn i risikoanalyser og prognoser beregnes behovet for risikojustert kapital. Internt økonomisk kapitalbehov beregnes etter modellering som beskrevet under kapittelet for risikoklassifisering.

Kapitaldekningsregelverket fastsetter metode og minimumskrav til regulatorisk kapital gjennom kapitalkravsforskriften. Bankene benytter standardmetoden for kredittrisiko. Konsernet er i slutfasen med å utarbeide en søknad til Finanstilsynet om bruk av interne metoder for beregning av regulatorisk kapital.

Styre - konsernledelse

Styret fastlegger bankens kredittstrategi basert på definert risikotoleranse og muligheter avdekket i årlig risikoanalyse og allokere risikojustert kapital for virksomhetsområdene. Det fastsettes avkastningskrav på allokert kapital. Styret følger interne retningslinjer for god virksomhetsledelse herunder etiske retningslinjer som speiler forventede krav til atferd og etterrettelighet.

Risiko og målstyring

Administrasjonen operasjonaliserer bankens kredittpolicy med årlig oppdatering og tilrettelagte systemer og prosedyrer for overvåking og rapportering av måltall og resultater. Kredittpolicyen definerer toleransegrenser og sikrer målrettet aktivitet. Kredittpolicy revideres årlig.

Kredittmiljøet

Saksbehandling styres etter interne retningslinjer inklusiv et bevilgningsreglement for beslutningsstrukturen. Retningslinjene skal sikre etterlevelse av sentrale lover og forskrifter og gi støtte til etterlevelse av kredittpolicy. Fullmakter er delegert av styret. Styret tar aktivt del i

beslutning og oppfølging av definerte saker. I kredittbehandlingen vektlegges særlig inntjening, soliditet, atferd og ledelse. Beslutningsstrukturen følger kompleksiteten i risiko. Bevilgningsreglement vurderes fortløpende, og minimum årlig.

Oppfølging av kreditt skjer med en strukturert rapportering. Rapporter baseres på bankens porteføljestyringsverktøy. Bankens risikoklassifiseringssystem står sentralt ved fastsettelse av måltall og i tilhørende oppfølging. Overvåkingen er effektiv, med periodisk oppdatering, som sikrer et godt grunnlag for fortløpende styring etter registrerte endringer, hvor særlig utvikling i forventet tap, migrering, avkastning på allokert risikojustert kapital og tapsutsatte engasjementer følges. Særlig rapportering foreligger for utsatte engasjementer.

Tilrettelegging av porteføljestyringen er et kontinuerlig arbeid, hvor hensynet til effektiv drift vektlegges. Banken ønsker å unngå unødige tap, få en best mulig risikoprising og høy effektiv utnyttelse av allokert kapital.

Det er etablert en uavhengig risikorapportering til ledelsen og styret. Kvalitet i kredittmodell og anvendelse, overvåkes og forbedres også gjennom en årlig valideringsprosess.

Risikoprising

Gjennom forbedring av prismodeller og kompetansetiltak i kredittlinjen har konsernet i de seneste årene arbeidet aktivt med å optimalisere risikoprisingen.

Risikoklassifisering

Risikomodellene for PM og BM er basert på statistiske analyser (logit-regresjon) av historiske sammenhenger, med særlig vekt på inntjening, soliditet, ledelse og atferd. Modellene er under kontinuerlig videreutvikling og jevnlig validering. Siste kvantitative validering over normalscorede kunder i banken, viser en rangeringsevne på mislighold, målt med AUC, på ca 92 % i PM og ca 84 % i BM. Observasjonene er på nivå med SpareBank1 alliansens tall.

De viktigste parametrene i kredittmodellene er:

1. **Sannsynlighet for mislighold.** (PD) Beregnes over kundens score i forhold til forklaringsvariablene som inngår i regresjonsanalysen. PD angir sannsynligheten for at kunden går i mislighold innen ett år, og er det sentrale risikomålet. Klassifiseres etter 9 friske risikoklasser (A til I). I tillegg er det to misligholdsklasser (J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.
2. **Forventet eksponering ved mislighold.** (EAD). Bankens forventede eksponering i enkeltengasjementet gitt mislighold.
3. **Tap gitt mislighold.** (LGD). Andelen av kundens engasjement som forventes tapt gitt ett mislighold. (Lavkonjunktarestimat.) Tar hensyn til sikkerhetsverdier.
4. **Forventet tap.** (EL). Er en gjennomsnittsforsøring til tap, gitt realisasjon i et lavkonjunkturmarked. Beregnes for hver enkeltkunde. Alle tap over null og opp til forventning, er å vurdere som en driftskostnad, og skal dekkes over driftsmarginen.
5. **Uventet tap.** (UL). Er en beregning av tap som er større enn forventet tap, og som banken må holde kapital (økonomisk kapital) for å kunne dekke. Størrelsen på behovet for økonomisk kapital vil avhenge av porteføljens sammensetning, modellenes diskriminerende evne og valgt konfidensnivå.

Beregnet UL etter alliansen modell vurderes å være den beste tilgjengelige modelltilnærming for å beregne kapitalbehovet til dekning av bankens kredittrisiko og benyttes derfor som grunnlag for intern beregning og allokering av økonomisk kapital.

Risikoklasser

Risikoklasser på hovedgrupper. Grenser etter misligholdssannsynlighet (PD). Det er 9 friske klasser A-I, 2 klasser (J-K) for henholdsvis misligholdte og nedskrevne engasjementer. J klassen gjelder engasjementer med mislighold større enn kr 1.000,- over 90 dager. J og K klassen er definert med PD 100 % i tråd med definisjon i kapitalkravsforskriften vedrørende IRB modeller.

Risiko-klasse	Nedre grense	Øvre Grense
A	0,00 %	0,10 %
B	0,10 %	0,25 %
C	0,25 %	0,50 %
D	0,50 %	0,75 %
E	0,75 %	1,25 %
F	1,25 %	2,50 %
G	2,50 %	5,00 %
H	5,00 %	10,00 %
I	10,00 %	99,99 %
J	99,99 %	100,00 %
K	100,00 %	100,00 %

Sikkerhetsklasser

Sikkerhetsklasser på hovedgrupper. 7 klasser hvor dekning viser sikkerhetsverdi målt etter realisasjonsverdi, og viser derav tapsgrad i forhold til knyttet engasjement. Realisasjonsverdier er beregnet med utgangspunkt i standardiserte reduksjonssatser etter type sikkerhet, beregnet for realisasjon under lavkonjunktur.

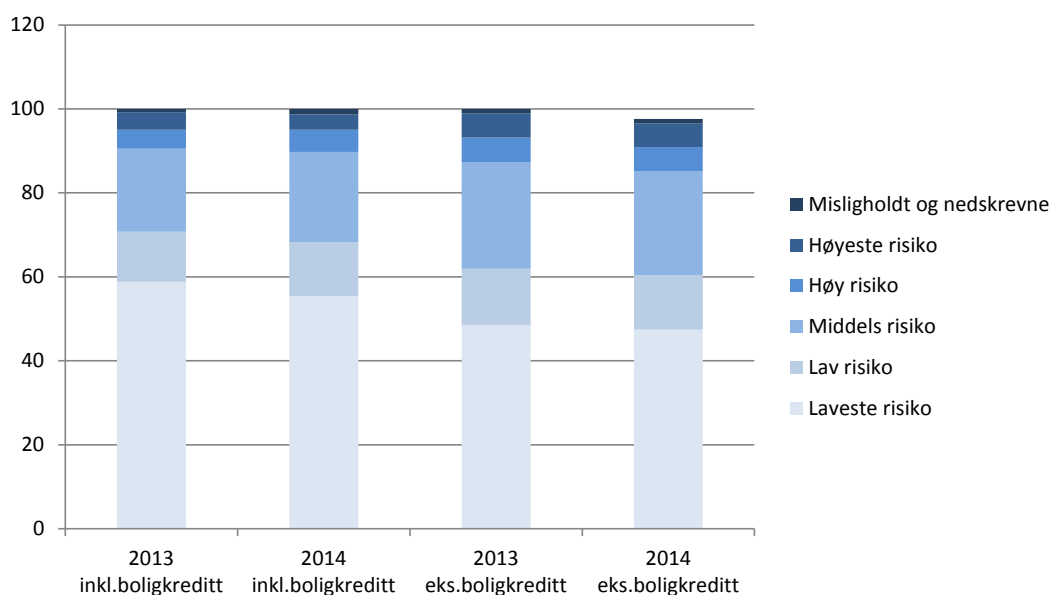
Sikkerhetskl.	Dekning
1	Over 120 %
2	Over 100 %
3	Over 80 %
4	Over 60 %
5	Over 40 %
6	Over 20 %
7	Intil 20 %

Porteføljinformasjon

Klassifiseringen i grupper baseres på risikomatriksen hvor både risikoklassen, målt med PD, og sikkerhetsklassen, målt etter engasjementets sikkerhetsdekning inngår.

Nedenstående tabeller viser utvalgte hovedtrekk ved porteføljens sammensetning og utvikling.

Figuren viser samlet utlånsvolum på kunder fordelt på risikogrupper i prosent av totalportefølje, også inkludert volum overført til Sparebank1 Boligkreditt AS.

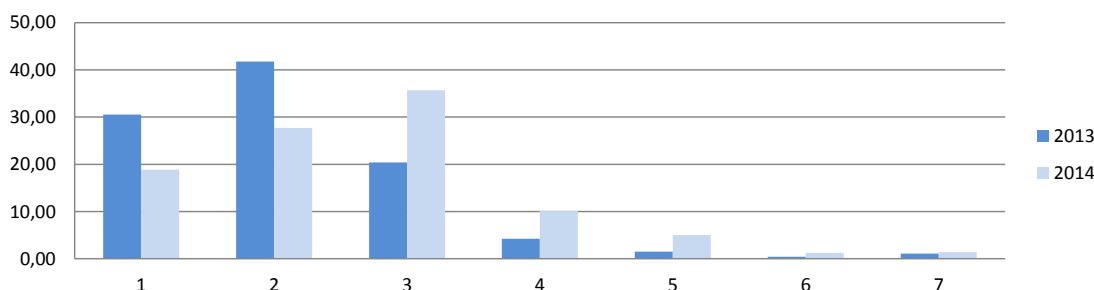

Total portefølje har ca. 68 % av eksponeringen mot laveste og lav risikoklasse. Modellendringer gjennomført i 2014 har gitt mer konservative anslag på sikkerhetsverdier, og derav har volumet generelt beveget seg mot høyere risikoklasser. Underliggende risikoprofil er stabil over tid. Konsernet har overført deler av boligfinansieringer til alliansens boligkreditselskap. Banken

forestår den daglige forvaltning av lånene og har rett til å ta engasjementene tilbake ved eventuelt mislighold. Banken eier en forholdsmessig andel av kredittselskapet, og holder kapital for den langsiktige risikoen. Av den grunn er det i noen sammenhenger naturlig å vise sammenhenger for total forvaltet portefølje.

Figuren nedenfor viser volum inkl overført volum til boligkredittselskapet på samlet utlån fordelt etter sikkerhetsdekning.

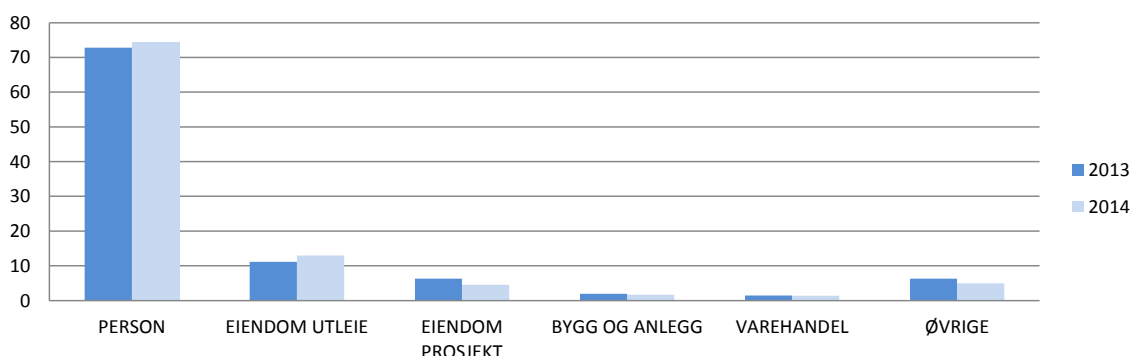
Sikkerhetsklasser

Størstedelen av porteføljen er sikret med en høy grad av kvalifisert sikkerhet. Migreringen av porteføljen fra 2013 til 2014 skyldes i all hovedsak endring i interne krav til risikofradrag på markedsverdi på etablerte sikkerheter. Modelltilpasningen er gjennomført for å gi bedre lavkonjunktoregenskaper. Rangering i klasse 1 og 2 tilsier full engasjementsdekning ved realisering (verdi på sikkerhet med fratrukk for risikofaktor er høyere enn kundens engasjement). Fast eiendom dominerer sikkerhetsdekningen.

Figuren viser samlet utlånsvolum inkl overført volum til boligkredittselskapet fordelt etter marked og bransje.

Bransjekonsentrasjon - Utvikling 2014

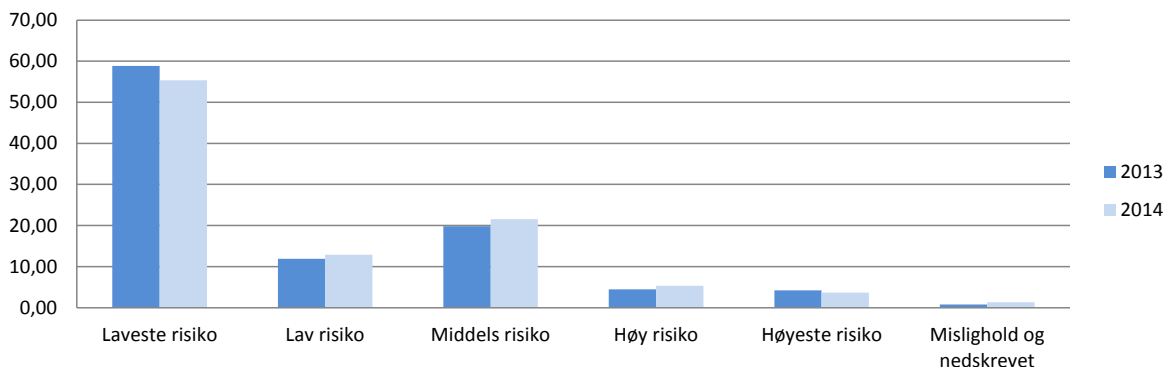
Porteføljen er diversifisert. Porteføljens tyngdepunkt er boligfinansiering til personmarkedet, hvor boligfinansiering utgjør kjernen. Bedriftsmarkedet har tyngdepunktet innen utleie av fast eiendom. Eiendomssektoren er preget av langsiktige kontrakter med solide kunder. Konsernet har som langsiktig mål å øke andelen av finansiering i bedriftsmarkedet mot andre bransjer enn eiendom.

I bankens interne risikomodel for økonomisk kapital, beregnes forventet tap med utgangspunkt i produktet av beregnet eksponering, misligholdssannsynlighet (PD) og forventet tapsgrad. Beregningene gir videre grunnlaget for beregningen av uventet tap.

PD beregnes med utgangspunkt i utfallsrommet til en langsiktig konjunktursyklus. Modellen benyttes til kapitalallokering, i innvilgelse og oppfølging, i risikoprising, og inngår i bankens interne kapitalbehovsvurderinger (ICAAP). Per 31.12.14 var volumvektet PD målt for personmarkedet friske portefølje, risikoklasse A til I, 0,94 % av delporteføljens utlånsvolum. Forventet tap med lavkonjunkturverdier på sikkerheter for personmarkedet, i et 12 måneders perspektiv, utgjorde ca. 0,07 % av eksponeringen. Tilsvarende vektet PD og tapsforventning for kunder risikoklassifisert i bedriftsmarkedet var henholdsvis 2,66 % og 0,6 %.

Figuren viser samlet porteføljeutvikling inkl. overført volum til boligkreditselskapet fordelt på risikogruppene.

Risikoutvikling 2014

Samlet risikoprofil er i hovedsak stabil over perioden. Størst vekst i gruppen middels risiko med moderat tilbakegang i laveste risikoklasse. Porteføljebevegelsen tilskrives hovedsakelig modellendringer (jfr sikkerhetsklasser). Svak økning i misligholdte og nedskrevne. Tilvekst i middels risikogruppe utgjorde ca. 700. mill. kroner.

Generelt om kredittrisiko

Utlånsvolum overført til SpareBank1 Boligkreditt AS er ikke inkludert i tabellene nedenfor.

Tabellen viser netto utlån etter justering for nedskrivning, fordelt på hovedtyper av engasjementer.

Engasjementstyper	2013	2014
Personmarked	11.530.995	13.527.307
Bedriftsmarked	6.142.519	6.114.253
Utlandet / andre	187.413	200.065
Samlet netto utlån	17.860.927	19.841.625

Porteføljens sammensetning mellom person- og bedriftsmarkedet er relativt stabil, men veksten og utviklingen er preget av økning i personmarked. Deler av veksten i personmarkedet, overføres fortløpende til SpareBank1 Boligkreditt AS. Det kan også bli aktuelt å overføre finansiering av næringseiendom i SpareBank1 Næringskreditt AS.

Tabellen viser samlet engasjement fordelt etter marked og geografi.

Engasjementstyper Geografisk	Personmarked		Bedriftsmarked	
	2013	2014	2013	2014
Vestfold	5.787.584	6.767.675	3.962.207	4.139.961
Buskerud	4.510.110	4.944.447	1.934.108	1.890.774
Norge for øvrig	1.233.301	1.815.184	246.205	83.517
Utlandet / andre	187.413	194.500		5.565
Samlet netto utlån	11.718.408	13.721.807	6.142.519	6.119.818

Vestfold og Nedre Buskerud er bankens kjerneområder. Hovedtyngden av veksten er relatert til kunder i konsernets markedsområde.

Tabellen viser engasjementer fordelt etter løpetid og hovedmarkedsgrupper.

Samlet engasjement etter løpetid	Under 1 år	1- 5 år	Over 5 år	Total
Personmarkedet	2.327.541	1.865.256	9.529.009	13.721.807
Bedriftsmarkedet	843.613	1.074.410	4.201.795	6.119.818
Kredittinstitusjoner	671.000	0	2.000	673.000
Totalt 2014	3.842.154	2.939.666	13.732.805	20.514.625

Porteføljen er preget av stabile og langsiktige finansieringer.

Tabellen viser engasjementer med mislighold og nedskrivninger fordelt på bransje.

Samlet engasjementsbeløp med verdifall og forfalte engasjementer			
Bransje	Forfalte	Med verdifall	Total
BYGG OG ANLEGG	1.975	8.402	10.378
EIENDOM PROSJEKT	0	42.298	42.298
EIENDOM UTLEIE	4.666	229.404	234.070
FINANSIERINGS- OG FORSIKRINGSVIRKSOMHET	1	0	1
FORRETNINGSMESSIG TJENESTEYTING	3.106	1.638	4.744
HOTELL, RESTAURANT OG REISELIV	0	0	0
INFORMASJON OG KOMMUNIKASJONSTEKNOLOGI	1	0	1
OFFENTLIG OG SOSIAL TJENESTEYTING	26	378	404
VAREHANDEL	1	6.713	6.714
ØVRIG EIENDOM	3.205	0	3.205
PM	33.333	26.743	60.076
Øvrige	0	358	358
Total	46.314	315.934	362.248

Forfalte engasjementer gjelde misligholdte, hvor det ikke er påvist verdifall. Misligholdte engasjementer hvor verdifall er påvist og hvor engasjementet er nedskrevet, står i kolonnen med verdifall. Engasjementer som viser objektive tegn til verdifall vurderes fortløpende for eventuelt verdiendring.

Tabellen viser årets resultatførte endringer på tap etter bransje.

Verdiendringer og nedskrivninger	Engasjement	Individuelle	Verdiendring	Verdiendring	Samlet
Bransje	Misl.og nedskrevne	Nedskrivninger	Ind.nedskr.	Garantier	Verdiendring
Lønnstakere o.l	60.076	17.983	-9.646	25	-9.621
Jordbruk og skogbruk			0		0
Industri og bergverk			0	250	250
Bygg og anlegg	10.378	2.186	-7.034	1.300	-5.734
Varehandel/Hotell og restaurant	6.715	5.730	-7.602	-1.186	-8.788
Eiendomsdrift og annen forretningsmessig tjenesteyting	279.573	22.454	5.575	60.775	66.350
Transport og tjenesteytende næringer	4.745	680	586	-40	546
Offentlig forvaltning			0		0
Utlandet og andre	762	153	-997	992	-5
Endring på ikke fordelt gruppenedskrivning					-305
Konstaterte tap og øvrige ikke fordelte endringer					25.326
Total	362.248	49.186	-19.118	62.116	68.019

2014 er særlig preget av en større enkelthendelse tilknyttet valutagaranti på eksponering utenom balansen.

Tabellen viser forfalte og nedskrevne eksponeringer med verdiendringer etter geografisk fordeling.

Engasjement med verdifall og mislighold	Engasjement Forfalte	Engasjement Nedskrevne	Samlet engasjement	Verdiendring	Individuell Nedskrivning
Buskerud	13.166	201.876	215.042	-6.680	26.515
Vestfold	28.265	105.357	133.622	-8.937	18.765
Utland	651	144	796	-50	97
Norge for øvrig	4.231	8.558	12.789	-3.451	3.809
Totaler	46.314	315.934	362.248	-19.118	49.186

Sum nedskrivning følger av individuell vurdering for verdifall. Porteføljen vurderes ikke som tapsutsatt som følge av geografiske årsaker.

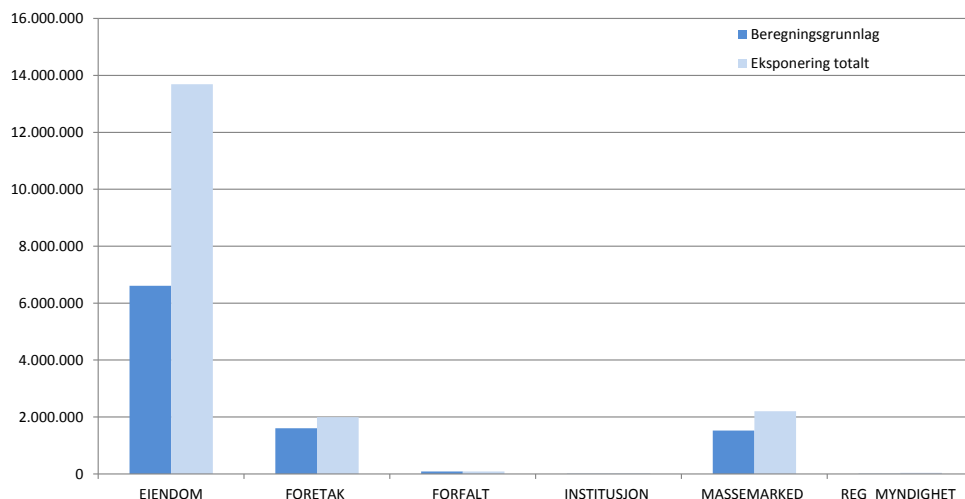
Tabellen viser endringer i individuelle og gruppenedskrivninger fordelt på person- og bedriftsmarked.

Individuelle nedskrivninger	2013			2014		
	Personmarked	Bedriftsmarked	Sum 2013	Personmarked	Bedriftsmarked	Sum 2014
Individuelle nedskrivninger IB	20.301	51.548	71.849	19.900	51.847	71.747
+økn individ. På tidl.neds.	16	4.087	4.103	12	115	127
- Øvr. endr på indiv.nedskr.	-2.206	-9.674	-11.880	-1.949	-9.896	-11.845
+ nye indiv.nedskrivninger	2.239	13.749	15.988	1.386	72.235	73.621
- konst.tap i per.Tidl.nedskr.	-450	-7.863	-8.313	-456	-19.286	-19.742
Sum individuelle nedskrivninger UB	19.900	51.847	71.747	18.893	95.015	113.908
Gruppe nedskrivninger						
Gruppenedskrivninger IB.	26.152	53.435	79.587	23.084	51.658	74.742
+ periodens endr. i gruppenedskrivning	-3.068	-1.777	-4.845	212	-516	-304
Gruppenedskrivninger UB.	23.084	51.658	74.742	23.296	51.142	74.438

Nedskrivningspraksis følger utlånsforskriften. Individuelle nedskrivninger foretas etter identifikasjon av objektive bevis for inntrufne tapshendelser hvor det er påregnelig at utlånets balanseverdi har verdifall. I henhold til forskrift nedskrives det ikke for tap som følge av antatte, men ikke inntrufne

og eventuelle fremtidige tapshendelser. Det nedskrives for grupper av utlån med antatt like risikoegenskaper, med tilsvarende krav til objektive bevis og inntrufne tapshendelser som for identifiserte tap, men hvor det enkelte tapsutsatte engasjement ikke er identifisert. Beregnede kontantstrømmer vurderes i sum som konservative.

Figuren og tabellen nedenfor viser beregningsgrunnlaget for kapitalkrav etter standardmetoden for kreditt og eksponering i de enkelte engasjementskategorier 31.12.14.

Hovedtall på kapitalberegning etter standardmetoden for kreditt risiko.

Kategori	Beregningsgrunnlag	Eksponering totalt	Eksp. p/balansen	Eksp. u/balansen	Antall Kunder
EIENDOM	6.666.782	14.649.861	13.614.818	1.035.043	9.183
FORETAK	1.584.451	1.963.592	1.273.006	690.587	255
FORFALT	66.519	65.792	63.666	2.127	198
INSTITUSJON	2.496	17.370	7.840	9.530	10
MASSEMARKED	2.041.385	2.930.184	2.566.476	363.708	15.138
REG_MYNDIGHET	3.200	65.000	0	65.000	4
Totalt	10.364.834	19.691.800	17.525.806	2.165.995	24.788

Kreditteksponeringen etter standardmetoden viser at boliglånporteføljen som, som inngår i eiendoms-kategorien og som vektet med 35 % av eksponeringen, er den største kategorien i beregningsgrunnlaget. Foretak vektet med 100 %. Massemarkedet består hovedsakelig av resteksponering fra personmarkedet, som ikke faller inn under boligkategorien, samt mindre foretak. Massemarkedet vektet med 75 % i kapitaldeknings-sammenheng. Massemarkedet analyseres årlig og banken vurderer massemarkedet til å være stabilt og veldiversifisert.

Obligasjonsportefølje – risikoklassifisering

Sektor	Klassifisering				Markedsverdi	Pålydende
	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko		
Norske boligkredittforetak	0	1.740.817	0	0	1.740.817	1.723.500
Norsk og andre OECD stater	562.585	0	0	0	562.585	525.000
Utenlandske banker og kredittforetak	0	0	246.195	0	246.195	242.000
Fylke og kommune	226.993	0	0	0	226.993	220.000
Norske kredittforetak og banker	0	171.588	0	0	171.588	167.790
Norske næringskredittforetak	0	152.512	0	0	152.512	152.000
Norske private selskaper	0	0	77.191	0	77.191	75.000
Utenlandske private foretak	0	0	55.117	50	55.167	60.000
Utenlandsk statlig eid aksjeselskap	0	50.001	0	0	50.001	50.000
Kommunalt eide aksjeselskaper	0	30.318	0	0	30.318	30.000
Finansielle holdingselskaper	0	0	27.993	0	27.993	28.000
Statlig eide aksjeselskaper	20.526	0	0	0	20.526	20.000
Sum	810.104	2.145.235	406.497	50	3.361.886	3.293.290

Obligasjons- og sertifikatporteføljen er sammensatt av to delporteføljer. Hovedandelen tilhører likviditetsporteføljen med en klar lavrisikoprofil. Øvrig eksponering inngår i handelsporteføljen. Risikoklassifiseringen er basert på intern risikovurdering.

Obligasjonsportefølje – likviditets- og handelsportefølje

Obligasjoner og sertifikater	Handelsportefølje	Likv.portefølje	Totalt
Norske boligkredittforetak	261.000	1.462.500	1.723.500
Norsk og andre OECD stater	0	525.000	525.000
Utenlandske banker og kredittforetak	0	242.000	242.000
Fylke og kommune	0	220.000	220.000
Norske kredittforetak og banker	152.790	15.000	167.790
Norske næringskredittforetak	87.000	65.000	152.000
Norske private selskaper	50.000	25.000	75.000
Utenlandske private foretak	5.000	55.000	60.000
Utenlandsk statlig eid aksjeselskap	0	50.000	50.000
Kommunalt eide aksjeselskaper	20.000	10.000	30.000
Finansielle holdingsselskaper	28.000	0	28.000
Statlig eide aksjeselskaper	0	20.000	20.000
Totalt	603.790	2.689.500	3.293.290

Likviditetsporteføljen styres av krav til deponering i Norges Bank og for øvrig etter bankens behov for likvide eiendeler. Handelsporteføljen er finansielt og forretningsmessig betinget. For øvrig vises det til avsnittet som omhandler markedsrisiko.

Modellbeskrivelse og anvendelse i Pilar II

Kapitalbehovet beregnes i hovedsak etter statistiske modeller beskrevet ovenfor. Det gjøres tillegg for kapitalbehov knyttet til pilar II risikoer utover regulatoriske krav i pilar I. Herunder inngår tillegg for konsentrasjonsrisiko, definert som risikoen for tap som følge av konsentrasjon mot store kunder, bransjer og/eller geografiske områder. Videre er det tatt hensyn til kapitalbehov knyttet til forventet vekst i person- og bedriftsmarkedet.

Markedsrisiko

Definisjon: Markedsrisiko defineres som risikoen for tap som skyldes endringer i renter, kursendringer knyttet til finansielle instrumenter og valuta.

Konsernets markedsrisiko oppstår i hovedsak fra investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte driften. I tillegg behandles verdiendringer i konsernets portefølje av fast eiendom, som markedsrisiko. Aksjer, andeler og egenkapitalbevis klassifiseres til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg. Sertifikater, obligasjoner og rentefond klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Alle finansielle instrumenter klassifisert til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt (kostnad) fra andre finansielle investeringer.

SpareBank1 BV er ikke valutabank. Med bakgrunn i dette er valutarisikoen begrenset.

Det vises for øvrig til i SpareBank1 BVs årsrapport 2014 for mer detaljert beskrivelse av regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter.

Styring og kontroll

Markedsrisikoen måles på bakgrunn av rammer vedtatt av styret. Rammene gjennomgås og fornyes på årlig basis.

Nedenfor følger en oversikt over hvordan de enkelte risikoene innenfor markedsrisiko følges operativt.

Renterisiko

Formålet med konsernets styring av renterisiko er å sikre at konsernet til enhver tid har en kjent renterisikoeksponering og at denne er i samsvar med konsernets vedtatte risikovilje, gjeldende rammer på området og forventninger til fremtidig renteutvikling.

Renterisiko kan deles i følgende elementer:

- Basisrisiko; parallell skift i rentekurven
- Reprisingsrisiko/adminstrativ renterisiko
- Rentekurverisiko; ikke-parallell skift på rentekurven
- Spreadrisiko

Basisrisiko er den verdiendring på bankens eiendeler og gjeld som finner sted når hele rentekurven parallellforskyves. Denne risikoen er beregnet som effekten på de finansielle instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg.

Administrativ renterisiko oppstår fordi det i praksis vil gå noe tid fra en renteendring inntreffer i markedet til banken har fått justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente. Finansavtaleloven krever som hovedregel minimum seks ukers varslingsfrist ved rentøkning på utlån til personkunder, og 8 uker ved rentereduksjon på innskudd.

Rentekurverisiko er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserenter.

Spreadrisiko er virkningen av endringer i markedets risikopremie. Denne består av kreditt- og likviditetsrisiko.

Aksjerisiko

Aksjerisiko måles i forhold til rammer for eksponering i aksjer, egenkapitalsbevis eller andeler i aksjefond. Styring og oppfølging av risikoområdet tar utgangspunkt i vedtatt ramme for eksponering i omløpsaksjer i tillegg til retningslinjer gitt i lover og forskrifter om tillatt total eksponering. Risikoområdet dekker omløps- og anleggsaksjer som ikke er av strategisk karakter. Aksjer i selskap som vurderes som strategiske posisjoner for SpareBank1 BV er vurdert under eierrisiko.

Valutarisiko

Valutarisiko måles ut fra samlet brutto- og nettoposisjon i valuta og nettoposisjon i ulike valutasorter. SpareBank1 BV er ikke valutabank og er som en følge av dette i hovedsak eksponert mot valutarisiko ved kontante valutabeholdinger som ligger i hver enkelt lokalbank. Alle valutaeksponeringer på finans/fundingområdet skal swappes til norske kroner i henhold til styrebeslutning (bankens likviditetsstrategi). Konsernet er indirekte eksponert for valutarisiko gjennom garanti overfor Sparebank SMN NOK 750 mill. for enkelte av SpareBank1 BVs kunder som har etablert valutalån og valutaderivater i SpareBank1 SMN.

Derivater

I bankens treasurvirksomhet inngår derivatavtaler hovedsaklig i forbindelse med handel av underliggende lån eller obligasjonsinvesteringer ut fra sikrings- eller risikostyringshensyn. Avtaler inngås kun med kredittgodkjente motparter. Banken har ingen tradingportefølje av derivater. Bankens derivater består i all hovedsak av renteswapper.

Rammer, overvåkning og rapportering

Plassering i rentebærende papirer styres av en ramme for maksimal eksponering, samt rammer for eksponering pr utsteder. Løpende overvåking og oppfølging i forhold til rammer foretas av controller i økonomiavdelingen. Rammebrudd rapporteres til styret og adm.dir. Eventuelle meldinger om brudd vil bli registrert i taps- og hendelsesdatabase. Finansavdelingen rapporterer månedlig eksponering opp mot vedtatte rammer til styret og ledelsen. I månedsrapporten presenteres også stresstester knyttet til likviditetsområdet. Avdeling for risikostyring gjennomfører uavhengig rapportering av de ulike områdene innenfor markedsrisiko til styret og ledelsen hvert kvartal.

Porteføljeinformasjon

SpareBank1 BV klassifiserer aksjer innenfor kategoriene virkelig verdi og tilgjengelig for salg. Verdipapirer som kan måles pålitelig og som rapporteres internt til virkelig verdi klassifiseres til

virkelig verdi over resultatet. Dersom det ikke finnes et aktivt marked for en finansiell eiendel (eller eiendelen er unotert), kan konsernet beregne virkelig verdi ved bruk av ulike verdsettelsesmodeller. Dersom eiendelen ikke lar seg måle pålitelig, vurderes kostpris som mest pålitelig tilnærming.

Aksjer og andeler	2010	2011	2012	2013	2014
Kortsiktige plasseringer til virkelig verdi over resultat	66.222	65.883	66.000	77.391	78.904
Langsiktige plasseringer tilgjengelig for salg	290.855	328.138	417.526	485.705	496.147
Sum	357.077	394.021	483.526	563.096	575.051

For spesifikasjon av postene vises det til note 27 i offisielt regnskap for 2014.

Metodikk og vurderingskriterier i Pilar I

Markedsrisiko er beregnet etter regelverket fastsatt i Kapitalkravsforskriftens kapittel 32 - posisjonsrisiko for egenkapital og gjeldsinstrumenter. Beregningsgrunnlaget for kapitalbehovet har basis i markedsverdien på de enkelte instrumentene multiplisert med angitte risikovekter fastsatt i forskriften.

Modellbeskrivelse og anvendelse Pilar II

Det er ikke benyttet statistiske modeller for beregning av risikojustert kapital for markedsrisiko. Kapitalbehovet beregnes med utgangspunkt i enkle stresstester for de enkelte delelementene. Kapitalbehovsberegningene tar utgangspunkt i styrevedtatte rammer for eksponering. Stresstestnivåene er delvis basert på Finanstilsynets risikobaserte tilsynsdokument for evaluering av markedsrisiko og en skjønsmessig vurdering basert på markedsmessige endringer som ble erfart under finanskrisen. Med utgangspunkt i vedtatte rammer og faktisk eksponering er det beregnet følgende kapitalbehov for de ulike elementene som beskrevet nedenfor.

Renterisiko (eksklusive spreadrisiko)

Fastsatt ramme for maksimal netto renterisiko er satt til 2 % av ansvarlig kapital. Rammen gjelder for 2 % parallell skift i rentekurven.

Spreadrisiko i obligasjonsporteføljen

Spreadrisiko er knyttet til den økonomiske konsekvensen det får for konsernet at markedsverdien reduseres på obligasjonsporteføljen som følge av en generell økning i spreadene i obligasjonsmarkedet. I obligasjonsporteføljen foreligger det også kredittrisiko på den enkelte utsteder. Kapitalbehov knyttet til denne risikoen er beregnet under kredittrisiko.

Erfaringer fra finanskrisen er at spreadene økte betydelig og markedsverdien på obligasjonsporteføljen ble vesentlig redusert når det var store usikkerheter i markedet. Disse erfaringene er lagt til grunn ved beregning av kapitalbehov for spreadrisiko.

Kursrisiko

Ved beregning av kapitalbehov legges investeringsrammen til grunn når det gjelder omløpsaksjer, mens det vurderes riktig å legge faktisk posisjon til grunn når det gjelder anleggsaksjer. Når det gjelder strategiske investeringer beregnes det kapitalbehov for disse under eierrisiko.

Valutarisiko

Siden konsernet ikke har konsesjon som valutabank og det i rammene er vedtatt at det ikke skal tas valutarisiko på øvrig virksomhet er kapitalbehovet knyttet til valutarisiko av uvesentlig karakter.

Eiendomspriserisiko

Konsernet er direkte eksponert mot eiendomsmarkedet gjennom konsernets egne eiendommer. Ved kapitalbehovsberegningen er estimert markedsverdi av eiendommene redusert med 20 % og vurdert mot bokført verdi av eiendommene. Det antas å være merverdi i konsernets eiendomsmasse, og det er derfor vurdert ikke å være behov for å sette av kapital knyttet til denne risikoen.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Operasjonell risiko omhandler risikoen for tap som følge av:

- Menneskelige faktorer:
Brudd på rutiner / retningslinjer, manglende kompetanse, uklar strategi, policy eller rutiner, samt interne misligheter
- Systemer:
Svikt i IKT og øvrige systemer
- Eksterne årsaker:
Kriminalitet, bedragerier, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

Styring og kontroll

Operasjonell risiko er en risikotype konsernet i størst mulig grad ønsker å ha god kontroll på. Ved oppbygging av internkontroll benyttes risiko-, konsekvens- og sannsynlighetsvurderinger for å fastsette nivå på kontrollomfanget. Operasjonell risiko styres gjennom et eget rammeverk tilknyttet en kvalitetsmodell. Kvalitetsmodellen består av følgende elementer:

- En årlig vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av forbedrings- og kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer. I tillegg har konsernet etablert egne prosedyrer for risikovurderinger i forbindelse med implementering av nye produkter og systemer og i de tilfeller konsernet ønsker å gå inn i nye forretnings- og / eller markedsområder.
- En årlig lederbekreftelse av internkontrollen der det rapporteres fra lederne i organisasjonen om status knyttet til internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på de ulike virksomhetsområdene. Det er etablert en compliance funksjon som skal arbeide aktivt med å forbedre internkontrolltiltak og påse etterlevelse av eksternt og internt rammeverk.

I tillegg foretas en løpende gjennomgåelse av anbefalinger fra intern revisor, ekstern revisor og tilsynsmyndigheter som grunnlag for implementering av forbedringstiltak.

Konsernet har etablert og tatt i bruk en internkontrolloppfølgingsdatabase for å sikre etterlevelse av besluttede tiltak. Videre har konsernet implementert en egen taps- og hendelsesdatabase for registrering av uønskede hendelser av betydning.

Metodikk og vurderingskriterier Pilar I

Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år beregnet ved regnskapsårets slutt. Inntektspostene som medtas i beregningsgrunnlaget følger av § 42-1 (3) i kapitalkravsforskriften.

Modellbeskrivelse og anvendelse Pilar II

Kapitalbehovet er beregnet med utgangspunkt i basismetoden i Pilar I. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år beregnet ved regnskapsårets slutt. I tillegg gjøres en skjønsmessig vurdering av ytterligere kapitalbehov for å dekke operasjonell risiko utover minstekravet i henhold til Pilar I.

Likviditetsrisiko

Definisjon

Risikoen for at konsernet ikke klarer å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser eller evner å finansiere eiendeler (inkl ønsket vekst) uten vesentlige økte kostnader. Nivået på bankens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

Styring og kontroll

Strategi for likviditetsstyring er førende for styringen av likviditetsrisikoen i SpareBank1 BV. Det er satt rammer for netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, krav til langsiktighet i finansieringen, størrelsen på likviditetsreserver og lengden på den tidsperioden konsernet skal være uavhengig av å hente ny finansiering fra penge- og kapitalmarkedet. Likviditetsstrategien revideres minst årlig av konsernets styre.

I tilknytning til strategien er det etablert en egen beredskapsplan og en beredskapsgruppe som skal håndtere urolige likviditetssituasjoner.

Det benyttes stresstester som analyserer konsernets likviditetsmessige sårbarhet i perioder uten tilgang på ekstern funding (se nedenfor). Finansavdelingen har ansvaret for likviditetsstyringen, mens avdeling for risikostyring har ansvaret for uavhengig overvåkning og rapportering av utnyttelse av rammer i henhold til likviditetsstrategien.

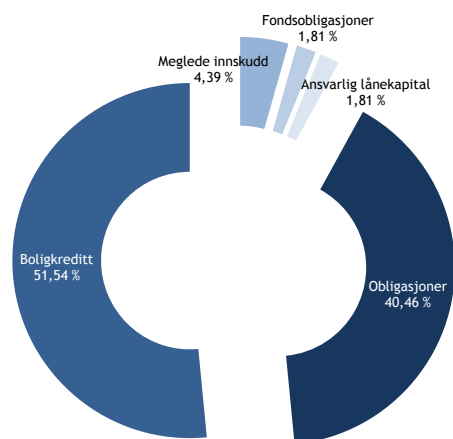
Modellbeskrivelse og anvendelse

Likviditetsrisiko er definert som risikoen for at tilbydere av likviditet ikke kan eller vil tilby likvider til banken, eventuelt kun til en pris som er vesentlig høyere enn normale markedsvilkår. En slik situasjon kan oppstå ved at banken får en svekket kredittverdighet (opplevd og/eller faktisk), eller at markedet for likviditet slutter å fungere på en tilfredsstillende måte. Likviditetsrisiko handler derfor ikke først og fremst om å ha tilstrekkelig kapitalbase for å tåle tap, men å ha tilstrekkelig likvide midler til å dekke inn de forpliktelser som kommer til forfall i en kriseperiode. Denne risikoen håndteres ved å sette rammer nevnt under styring og kontroll.

Likevel vil det i en likviditetskrise kunne påløpe tap som konsernet må ha evne til å tåle. Konsernets kapitalberegning er basert på å beregne den merpris en vil måtte påregne å betale i et marked som i en tidsperiode ikke er velfungerende eller at banken i en periode har fått svekket sin tillit i markedet.

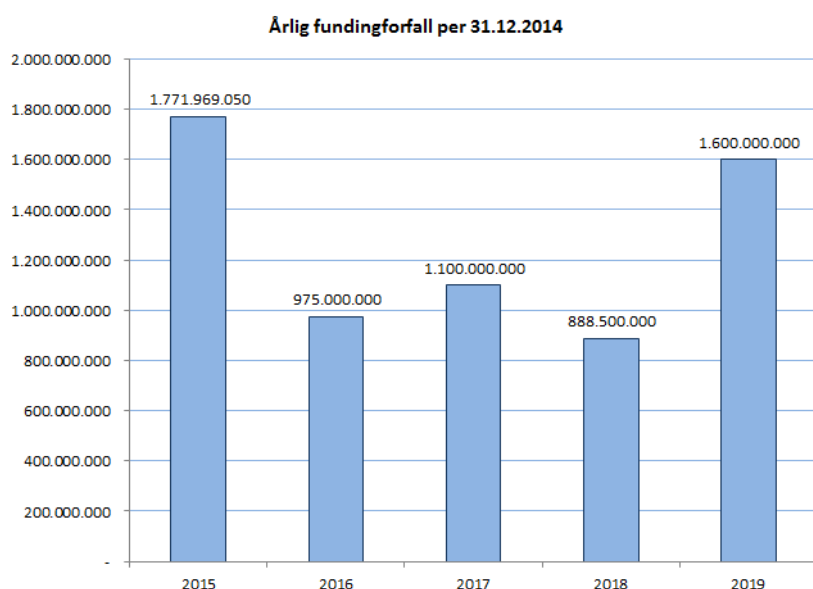
Diversifiserings- og forfallstruktur

Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Totale innlån ekskl meglende innskudd utgjør 6,1 milliarder kroner ved utgangen av 2014. Banken har overført 7,1 milliarder kroner til SpareBank1 Boligkreditt AS pr 31.12.2014, en reduksjon på ca 400 millioner kroner i forhold til utgangen av 2013. Totalt utgjør innlån og volum overført til boligkredittselskapet 13,8 milliarder kroner. Figuren nedenfor illustrerer spredningen i konsernets innlånskilder med unntak av ordinære kundeinnskudd pr 31.12.2014

Innlån i det norske obligasjonsmarkedet utgjør pr 31.12.2014 ca kr 5,6 milliarder og står for 40,5 % av samlet innlån inklusive volum overført SpareBank 1 Boligkreditt AS. Av det totale innlånsvolumet på 6,1 milliarder kroner forfaller 1,8 milliarder kroner i løpet av 2015.

Figuren nedenfor viser innlånsporteføljens forfallstruktur pr 31.12.2014:

Informasjon om innskuddsdekning

Innskudd fra kunder er konsernets viktigste finansieringskilde. Innskuddsdekning, målt som innskudd i prosent av brutto utlån ekskl. overført volum til Boligkreditt, utgjorde 78,0 % ved utgangen av 2014. Innskuddsdekning inkl Boligkreditt utgjør 55,6 % pr 31.12.2014 mot 58,5 % ved utgangen av 2013.

Informasjon om overføringer av lån til SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. SpareBank 1 BV har en eierandel på 4,36 % per 31. desember 2014. Hensikten med kredittforetaket er å sikre bankene i alliansen stabil og langsiktig finansiering av boliglån til konkurransedyktige priser. Obligasjonene til SpareBank 1 Boligkreditt AS har en rating på Aaa og AAA fra henholdsvis Moody's og Fitch. SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver utlån med pant i boliger og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Som en del av alliansen kan SpareBank 1 BV overføre utlån til foretaket, og som en del av bankens finansieringsstrategi er det overført utlån til foretaket. Lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 % av takst. Overførte lån er juridisk eid av Sparebank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 BV har, utover forvaltningsrett og rett til å overta helt

eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Ved utgangen av desember 2014 er bokført verdi av overførte utlån 7,1 milliarder kroner. SpareBank 1 BV forestår forvaltningen av overførte utlån og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har overført og kostnadene i selskapet. Mottatt vederlag for lån overført fra SpareBank 1 BV til SpareBank 1 Boligkreditt AS tilsvarer nominell verdi på overførte utlån.

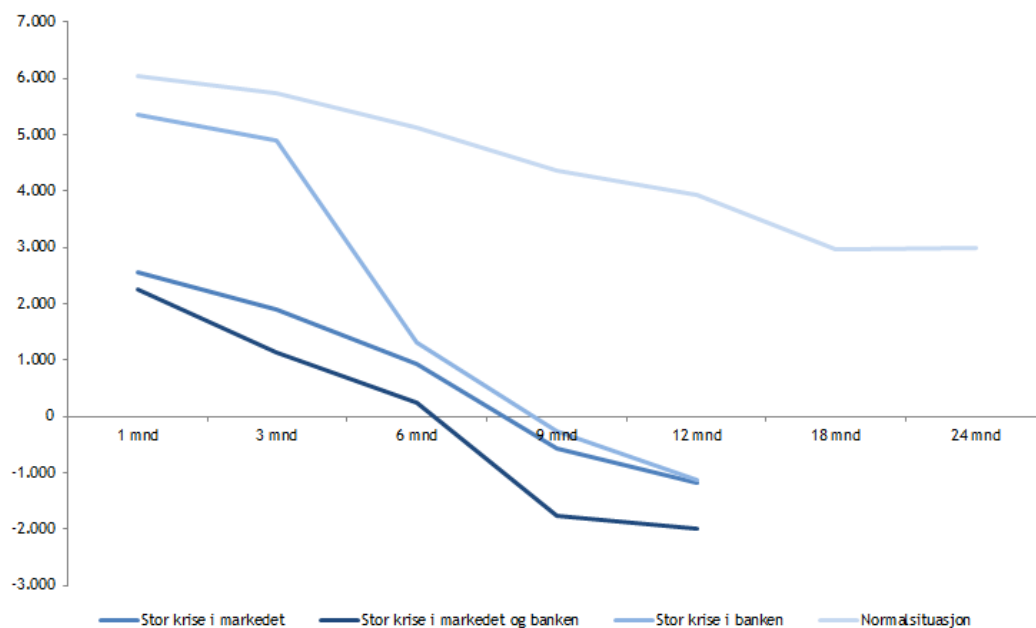
SpareBank 1 BV har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste tolv måneders forfall i foretaket. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt AS holder etter sine interne retningslinjer likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derved kun dersom foretaket ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall at SpareBank 1 BV vil rapportere noe engasjement knyttet til denne likviditetsfasiliteten.

Det er også inngått en aksjonæravtale mellom eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS. Avtalen innebærer blant annet at bankene skal bidra til at SpareBank 1 Boligkreditt AS kjernekapitaldekning minst utgjør 9 %, og med et krav om å tilføre kjernekapital om den faller til et lavere nivå. SpareBank 1 Boligkreditt AS har interne retningslinjer om kjernekapitaldekning på minst 12,5 %. Ut fra en konkret vurdering har SpareBank 1 BV valgt ikke å holde kapital for denne forpliktelsen, fordi risikoen for at banken skal bli tvunget til å bidra anses som svært liten. Det vises i den forbindelse til at det finnes en rekke handlingsalternativer som vil være aktuelle dersom en slik situasjon skulle inntreffe.

Likviditetsutvikling og stresstester

Likviditetsreserven utgjorde pr 31.12.2014 kr 6,3 mrd, og består av kontanter, innskudd i og deponerbare papirer i Norges Bank, samt tilrettelagte lån for salg til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Figuren viser analyser av likviditetsbuffer under normalsituasjon og ulike stress scenarioer.

Likviditetsstrategien forutsetter at konsernet skal kunne opprettholde ordinær drift i 12 måneder uten tilførsel av ekstern likviditet. Pr 31.12 2014 hadde konsernet reserver som under gitte stresstest-forutsetninger var store nok til å fortsette normal drift i over 24 mnd. uten tilførsel av ekstern kapital. Strategien sier videre at banken skal kunne leve i 3 mnd. i en beregnet stress-

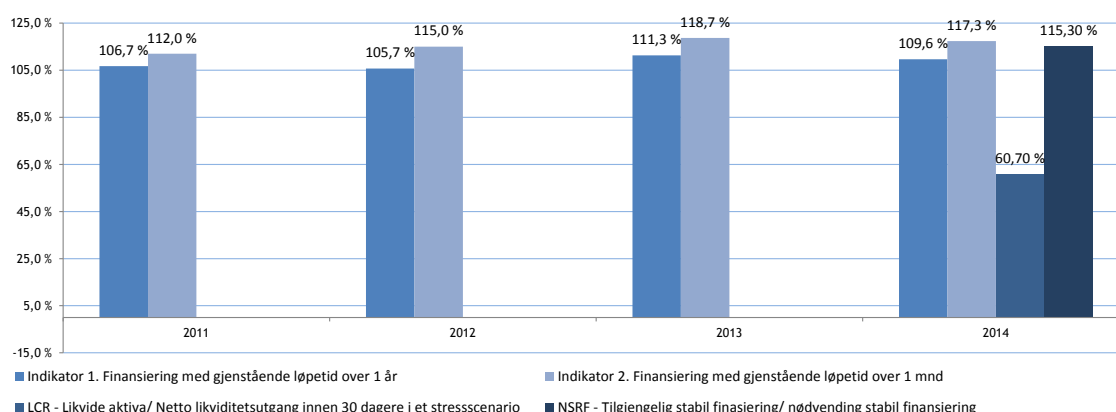
situasjon ved stor krise i banken og markedet. Konsernet var pr 31.12.2014 godt innenfor denne målsetningen. Bakgrunnen for at stresstesten viser en høyere likviditetsbuffer under scenarioet stor krise i banken enn ved stor krise i markedet, er at likviditetstilgang knyttet til portefølje av klargjorte lån for overføring til Boligkreditselskapet forutsettes å være mulig å hente ut når det ikke er krise i markedet.

Nedenfor følger en oppsummering av hvilke hovedparametre som stresstestes i de ulike scenarioene:

- 15 største innskudd
- Volum innskudd med saldo over 2 mill. kr
- Volum innskudd under 2 mill. kr
- Markedsverdi av likviditetsporteføljen
- Økning av trekk på innvilgede rammer og kreditter
- Påvirkning i vekstbilde for kreditt- og innskuddsvolum
- Utvikling i overførte volumer til SpareBank1 Boligkreditt AS

Likviditetsindikatorer

Bankens likviditetsstrategi angir rammene for likviditetsindikatorverdiene. Gjeldende rammer vedtatt november 2014 angir minimumsnivå i henhold til Finanstilsynets definisjoner for indikator 1 på 105 % og indikator 2 på 115 %. Figuren viser utvikling i Likviditetsindikatorer angitt av Finanstilsynet på konsoliderte tall de siste årene. Pr 31.12.2014 rapporterte konsernet et nivå på LCR på 60,7 % og NSRF på 115,3 %

Beregning av kapitalbehov Pilar II for likviditetsrisiko

Beregning av risikostjustert kapital tar utgangspunkt i risikoen for merkostnader ved konsernets finansiering gjennom en stresset markedssituasjon.

Eierrisiko

Definisjon

Risiko for tap på strategiske eierinteresser i andre selskaper, knyttet til den risiko som det enkelte selskap påtar seg i sin drift, så vel som risikoen for at det må tilføres ny kapital i ett eller flere av disse selskapene.

I tillegg til egne datterselskap EiendomsMegler 1 BV AS, SpareBank1 Regnskapshuset AS og Imingen Holding AS har konsernet eierinteresser i SpareBank1 Boligkreditt AS og SpareBank1 Næringskreditt AS samt indirekte eierinteresser i SpareBank1 Gruppen AS, SpareBank1 Markets, SpareBank1 Kredittkort, SpareBank1 Oslo og i BNbank ASA der det beregnes kapital knyttet til en eierrisiko.

Styring og kontroll

Styring og kontroll tilknyttet investeringene i allianseselskapene ivaretas i hovedsak gjennom styrerepresentasjon via SamSpar- samarbeidet.

Beregning av kapitalbehov Pilar II

Kapitalbehovet knyttet til eierposter beregnes med utgangspunkt i SpareBank1 BVs eierandel av det enkelte selskaps egne beregnede kapitalbehov.

Konsolidering

SpareBank1 BV legger vekt på at alle selskaper i konsernet har tilfredsstillende kapitalisering til enhver tid. Det er ikke lagt begrensning på styrets mulighet til å overføre kapital mellom morbanken og datterselskapene utover det som følger av regulatoriske og andre lovbestemte begrensninger. Det foreligger heller ingen vedtektsfestede bestemmelser med denne type begrensning. Det søkes i forbindelse med inngåelse av avtaler med andre parter at begrensning knyttet til styrets adgang til å overføre kapital som nevnt ovenfor ikke etableres. Denne problemstillingen er mest aktuell i forbindelse med innlånsavtaler og eventuelle andre avtaler med leverandører eller offentlig myndighet. Konsernet er ikke kjent med at det foreligger slike begrensninger utover hva som følger av rammelovgivningen.

I likhet med investering i datterselskapene har SpareBank 1 BV strategisk interesse av å ta del i virksomheten knyttet til samarbeidet i SpareBank 1 alliansen. Konsernet har indirekte eierandeler i SpareBank 1 Gruppen AS (1,52 %), BN Bank ASA (2,92 %) og Bank 1 Oslo AS (1,17 %), samt direkte eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt AS (4,36 %), SpareBank 1 Næringskreditt AS (2,16 %), SpareBank 1 Kredittkort AS (6,03 %) og SpareBank 1 Verdipapirservice AS (6,30 %). SpareBank 1 BV er opptatt av i så liten grad som mulig, å inngå avtaler som innebærer en begrensning på eierbankenes mulighet til å overføre kapital til disse selskapene.

Oppstilling i tabellen "Konsolideringsgrunnlag" viser forskjellen i konsolideringsgrunnlaget ved konsolidering etter regnskapsreglene og ved konsolidering for kapitaldekningsformål.

Konsolideringsgrunnlag

Konsoliderte selskaper	Type	Forretnings-Adresse	Eierandel/ Stemmeandel	Anskaffet	Konsolideringsmetode	
					Regnskaps- formål	Kapitaldekn- formål
SpareBank 1 BV	Mor	Sandefjord				
EiendomsMegler 1 BV AS	Datter	Sandefjord	100 %	Jan 2000	Full konsolid.	Full konsolid.
Eiendomsmegler 1 Næringsmegling Vestfold AS	Datter- datter	Sandefjord	100 %	Des 2012	Full konsolid.	Full konsolid.
SpareBank 1 Regnskapshuset BV AS	Datter	Drammen	100 %	Sept 2012	Full konsolid.	Full konsolid.
Imingen Holding AS	Datter	Kongsberg	100 %	Nov 2006	Full konsolid.	Full konsolid.
Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper						
Samarbeidende SB Bankinvest 1 AS (Eierandel i BN Bank AS)	FKV ¹⁾	Oslo	14,6%	2008	EK-metode	Ikke konsolid.
Samarbeidende Sparebanker AS (Eierandel i SpareBank1 Gruppen AS)	FKV ¹⁾	Oslo	7,82%	1996	EK-metode	Ikke konsolid.
Sønnaftjells AS	TS ²⁾	Sandefjord	33,33%	2012	EK-metode	Ikke konsolid.

1) Felleskontrollert selskap

2) Tilknyttet selskap

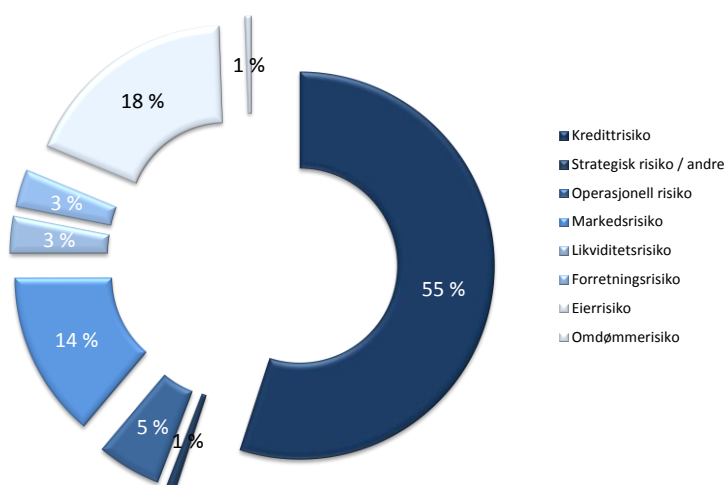
5 BEREGNET ØKONOMISK KAPITAL – PILAR II

Økonomisk kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske

risikoen i konsernet strategiske bilde. Det er fastsatt at den økonomiske kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap i løpet av ett års horisont. Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av økonomisk kapital tilknyttet kredittrisiko, og kvalitative metoder kombinert med stresstester for de fleste øvrige typer risikoer.

Internt beregnet kapitalbehov for SpareBank1 BV er beregnet til ca.1,8 milliarder kroner for 2015, basert på rammer for risikoeksponering, vekstambisjoner, fratrukk for diversifiseringseffekter og tillegg for internt fastsatt ramme for krav til bufferkapital på 10 %.

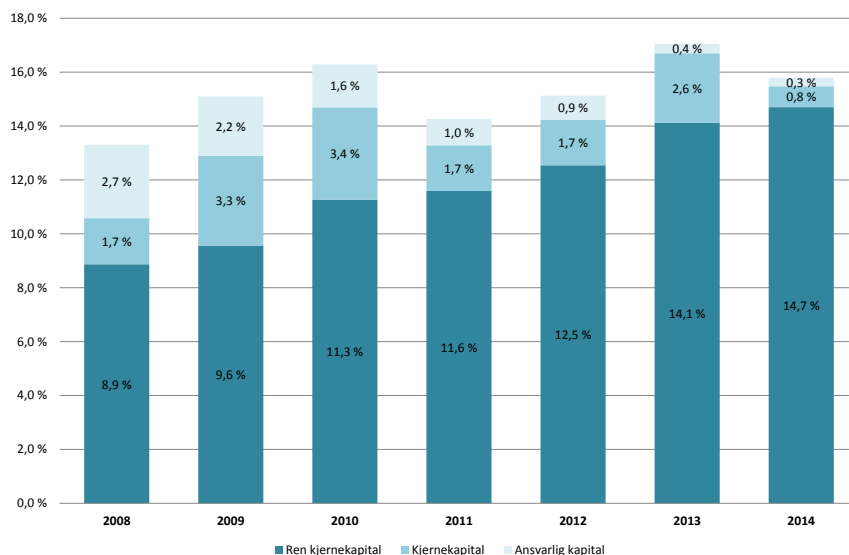
Figuren på neste side viser fordeling av vurdert behov for økonomisk kapital i de ulike risikogrupperne før diversifisering. Av figuren fremgår det at kredittrisiko utgjør 55 % av samlet risiko, mens eierrisiko utgjør 18 % og markedsrisiko 14 %. Disse tre risikoene utgjør til sammen 87 % av samlet beregnet kapitalbehov for konsernet.

6 REGULATORISK KAPITALDEKNING - PILAR I

SpareBank 1 BV har i perioden 2008 til 2014 styrket ren kjernekapital betydelig. Ved utgangen av 2014 er ren kjernekapitaldekning på 14,7 %, mot tilvarende 8,9 % ved utgangen av 2008. Det gjøres oppmerksom på at tallene ikke er fullt ut sammenlignbare som følge av regulatoriske endringer i beregningsmetodikk.

Figuren under viser utviklingen i kapitaldekning for perioden 2008 til 2014.

Den ansvarlige kapitalen i SpareBank1 BV består av ren kjernekapital, kjernekapital og tilleggs kapital som er beregnet i henhold til kapitalkravforskriftens definisjoner. Detaljer knyttet til konsernets ansvarlige kapital er vist i oppstillingen nedenfor;

(tall i hele tusen)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ansvarlig kapital							
Grunnfondsbevisskapital	233.387	233.387	233.387	280.073	280.073	280.073	280.073
Overkursfond	9.866	9.866	9.866	9.865	9.865	9.865	9.865
Utvævningsfond	20.961	36.245	58.258	18.166	38.068	64.077	73.920
Sparebankens fond ¹⁾	933.533	1.034.433	1.175.286	1.337.533	1.469.837	1.632.633	1.665.576
Fond for urealisert gevinst/ tap	18.932	24.051	10.984	8.284	21.511	38.524	13.436
Gavefond	6.948	18.635	26.414	10.185	14.226	19.892	17.624
Avsatt utbytte klassifisert som egenkapital		15.285	20.178	11.205	12.605	14.006	21.569
Annen EK (IAS - pensjoner)		0	0	0	0	-6.931	0
Sum balanseført egenkapital	1.223.627	1.371.902	1.534.373	1.675.311	1.846.185	2.052.139	2.082.063
¹⁾ Egenkapitaleffekt datterselskaper er hensyntatt i Sp.b.Fond, konsern							
Goodw ill i balansen							-2.522
Verdjusteringer på aksjer og obligasjoner målt til virkelig verdi (AVA)							-4.715
Urealiserte gevinster							-37.084
Fradrag for ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor							-86.039
Utbytte avsatt til utdeling, klassifisert som egenkapital							-21.569
Sum ren kjernekapital							1.930.134
Fondsobligasjon	209.260	409.386	409.510	209.646	209.770	309.354	249.602
Andel av nullstilte uamortiserte estimatavik	12.170	12.170	0	0	0	0	0
Utsatt skatt, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-63.999	-42.229	-32.929	-32.471	-36.704	-51.965	0
Urealiserte gevinster på aksjer, andeler og gr.f.bevis	-31.560	-43.229	-34.738	-32.037	-34.321	-56.846	0
Fradrag for ikke vesentlig eierandeler i finansiell sektor	-27.385	-76.504	-56.262	-126.786	-160.725	-183.501	-148.285
Medlemsinnskudd i kredittforeninger	825	1.950	1.350	0	0	0	0
Utbytte avsatt til utdeling, klassifisert som egenkapital		-15.285	-20.178	-11.204	-12.605	-14.006	0
Kapitaldekningsreserve	-30.729	-30.729	-44.386	-40.308	-43.895	-49.372	0
Sum kjernekapital	1.292.209	1.587.432	1.756.740	1.642.151	1.767.706	2.005.804	2.031.451
Tilleggs kapital utover kjernekapital							
Evigvarende ansvarlig kapital							
Tidsbegrenset ansvarlig kapital	374.280	358.154	274.738	274.866	299.834	249.585	249.585
Urealiserte gevinster på aksjer, andeler og gr.f.bevis klass	3.897	9.123	4.943	2.814	4.755	14.891	2.661
Medlemsinnskudd i kredittforeninger	825	1.950	1.350	0	0	0	0
Urealiserte gevinster på varige driftsmidler	10.305	10.330	10.689	10.689	10.689	10.689	10.689
Fradrag for ikke vesentlig eierandeler i finansiell sektor	-27.385	-76.504	-56.262	-126.786	-160.725	-183.501	-221.230
Kapitaldekningsreserve	-30.729	-30.729	-44.386	-40.308	-43.895	-49.372	0
Netto ansvarlig kapital	1.623.402	1.859.756	1.947.812	1.763.426	1.878.364	2.048.097	2.073.157
Risikoveid beregningsgrunnlag							
Eiendeler som ikke inngår i handelsporteføljen	11.521.925	11.053.886	10.520.945	10.962.714	11.670.888	11.309.276	11.738.519
Operasjonell risiko	881.675	973.638	1.000.338	1.018.537	1.018.535	1.036.850	972.519
Posisjonsrisiko i handelsporteføljen							372.753
CVA - tillegg (motpartsrisiko derivater)							46.288
Markedsrisiko		584.413	715.050	804.250	241.738	238.975	0
Fradrag i beregningsgrunnlaget	-193.287	-293.325	-278.984	-424.579	-507.703	-571.745	0
Totalt beregningsgrunnlag	12.210.313	12.318.613	11.957.350	12.360.922	12.423.458	12.013.356	13.130.080
Kapitaldekning	13,30 %	15,10 %	16,29 %	14,27 %	15,12 %	17,05 %	15,79 %
Kjernekapital	10,58 %	12,89 %	14,69 %	13,29 %	14,23 %	16,70 %	15,47 %
Ren Kjernekapital	8,87 %	9,56 %	11,27 %	11,59 %	12,54 %	14,12 %	14,70 %

Kapitalkrav

Taloppstillingen nedenfor viser krav til ansvarlig kapital i 2015 – regulatorisk og etter internt vedtatte rammer for 2015 basert på faktisk beregningsgrunnlag ved utgangen av 31.12.2014.

Krav til ansvarlig kapital - regulatorisk og internt vedtatte rammer for 2015 - basert på beregningsgrunnlag pr 31.12.2014

	Beregningsgrunnlag 31.12.2014	Minimumskrav	Bevaringsbuffer	Bufferkrav systemrisiko	Bufferkrav motsyklisk	sum regulatorisk krav ved utgangen av 2015	Internt vedtatt buffer over regulatorisk for 2015	Sum internt krav til ansvarlig kapital ved utgangen av 2015
Engasjementskategorier kredittrisiko		8 %	2,5 %	3 %	1 %	14,5 %	2 %	16,5 %
Lokale og regionale myndigheter	3.200	256	80	96	32	464	64	528
Institusjoner	583.805	46.704	14.595	17.514	5.838	84.652	11.676	96.328
Foretak	1.584.451	126.756	39.611	47.534	15.845	229.745	31.689	261.434
Massemarked	2.041.385	163.311	51.035	61.242	20.414	296.001	40.828	336.829
Pantsikkerhet i bolig- og fritidseiendom	4.028.762	322.301	100.719	120.863	40.288	584.170	80.575	664.746
Pantsikkerhet i næringsseiendom	2.724.419	217.954	68.110	81.733	27.244	395.041	54.488	449.529
Forfalte engasjement	66.519	5.322	1.663	1.996	665	9.645	1.330	10.976
Høyrisiko engasjementer	7.586	607	190	228	76	1.100	152	1.252
Obligasjoner med porteføljepant	177.578	14.206	4.439	5.327	1.776	25.749	3.552	29.300
Øvrige engasjement	520.814	41.665	13.020	15.624	5.208	75.518	10.416	85.934
Kredittrisiko totalt	11.738.519	939.082	293.463	352.156	117.385	1.702.085	234.770	1.936.856
Operasjonell risiko	972.519	77.802	24.313	29.176	9.725	141.015	19.450	160.466
Posisjonsrisiko i handelsporteføljen	372.753	29.820	9.319	11.183	3.728	54.049	7.455	61.504
CVA tillegg (motpartsrisiko derivater)	46.288	3.703	1.157	1.389	463	6.712	926	7.638
Sum	13.130.080	1.050.406	328.252	393.902	131.301	1.903.861	262.602	2.166.463
Netto ansvarlig kapital pr 31.12. 2014	2.073.260							
	15,8 %							

Av tabellen ser en at konsernet ved utgangen 2014 har en kapitaldekning på 15,8 %, mens internt krav for kapitaldekning ved utgangen av 2015 er satt til 16,5 %. I kapitalplan for 2015 er det lagt opp til at det i løpet av 2015 skal gjennomføres opptak av ansvarlig gjeld og/eller fondsobligasjoner for å nå internt fastsatt krav til kapitaldekning ved utgangen av 2015.

SpareBank 1 BV soliditetsmål

SpareBank1 BVs overordnede strategiske mål skal underbygge en moderat til lav risikoprofil. Konsernets soliditet uttrykkes gjennom den regulatoriske kapitaldekningen og gjennom en intern vurdering av kapitalbehov (ICAAP – prosessen). Ved fastsettelse av kapitalnivået tas det hensyn til:

- Makrosituasjonen
- Konsernets strategiske målbylde
- Vedtatt risikovilje og herunder internt beregnet kapitalbehov (ICAAP)
- Funding- og egenkapitalmarkedets krav til kapitalnivå
- Myndighetskrav til soliditet/kapitaldekning.

Hovedmål for konsernets soliditet er definert som;

- Målsatt nivå for ren kjernekapital skal over tid ligge 1 % over myndighetskrav til systemviktige banker.

Vedtatte målsetninger:

- Ren kjernekapital dekning: 13,0 % i 2015 og 14 % i 2016 og 2017.
- Kjernekapital dekning: 14,5 % i 2015 og 15,5 % i 2016 og 2017.
- Kapitaldekning: 16,5 % i 2015 og 17,5 % i 2016 og 2017.
- Buffer på beregnet kapitalbehov i Pilar 2: 10 %
- Leverage ratio (LR) 7 % (se nedenfor)

I perioder med alvorlig økonomisk tilbakeslag er intern målsatt nivå for kapitaldekning Pilar I fastsatt 1 % lavere enn i en normalsituasjon.

Konsernet vurderer kontinuerlig interne kapitalmål og det faktiske kapitalbehovet med bakgrunn i regulatoriske krav, intern vurdering av risikoeksponering og krav til soliditet i markedet.

Leverage ratio (LR) – uvektet kjernekapitalandel

I forbindelse med implementering av krav i CRDIV rapporteres konsernets LR løpende til

Finanstilsynet, første gang pr 30.9.2014. Ved innfasing av nye rapporteringskrav tar det alltid en viss tid før bransjestandard for tolkning av detaljer i beregningsmetodikken har satt seg endelig. Det er derfor enda noe usikkerhet knyttet til beregningene. Pr 31.12.2014 ble LR- uvektet kjernekapitalandel beregnet til:

LR- Uvektet kjernekapitalandel (kapital som kvalifiserer som kjernekapital) 7,48 %

LR- Uvektet kjernekapitalandel (inkludert kjernekapital omfattet av overgangsreglene) 8,69 %

Det er satt et internt måltall i 2015 for LR på 7 % (LR – kapital som kvalifiserer som kjernekapital). Måltallet vil bli gjenstand for revisjon etter hvert som en får mer erfaring med måltallet og hvilket nivå som etablerer seg i det norske bankmarkedet.

7 SAMMENLIGNING AV REGULATORISK OG BEREGNET ØKONOMISK KAPITALBEHOV

SpareBank1 BVs kapitaldekningsmål for 2015 uttrykkes gjennom et internt mål for den regulatoriske kapitaldekningen på 16,5 %, kjernekapital 14,5 % og ren kjernekapital 13 %. Målsetningene skal sikre at konsernet har tilstrekkelig kapital til å oppfylle myndighetskrav i forhold til kapitaldekningsreglene, samt ivareta vernet av konsernets egenkapitalbevisere og långivere.

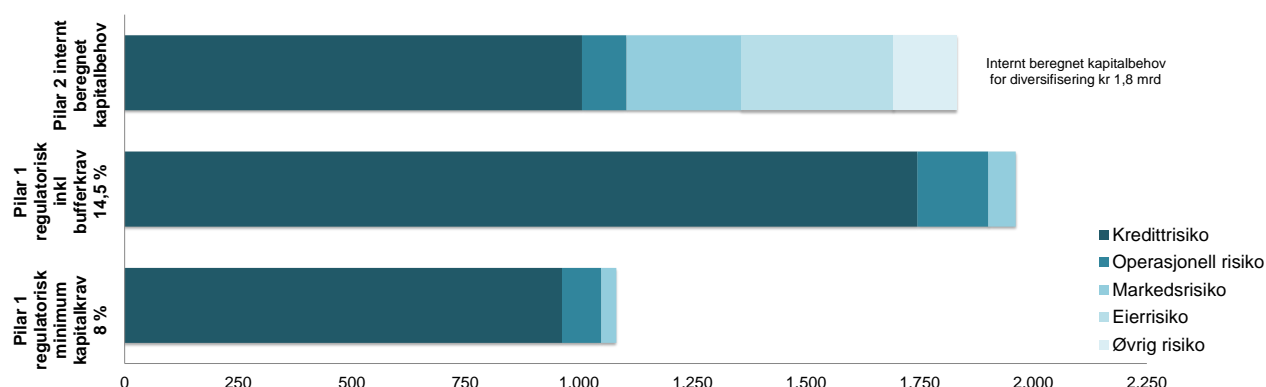
De ulike kapitalbehovsberegningene for 2015 viser følgende:

- Beregnet økonomisk kapital (risikovektet kapital) Pilar II før diversifisering 1,83 milliarder kroner.
- Økonomisk kapital etter diversifiseringseffekter viser et kapitalbehov på 1,65 milliarder kroner med tillegg for internt krav for minstebuffer på 10 % er kapitalbehovet beregnet til 1,81 milliarder kroner.

Pr 31.12.2014 utgjorde netto ansvarlig kapital 2,07 milliarder kroner som tilsvarer en kapitaldekning på 15,8 %.

Faktisk ansvarlig kapital (før fradrag for eierinteresser) utgjorde 2,53 milliarder kroner pr 31.12.2014.

Figuren nedenfor viser en sammenligning av kapitalbehovsberegninger ved utgangen av 2015 for Pilar I og II for SpareBank1 BV.

Ved utgangen av 2015 er Pilar 1 regulatorisk minstekrav til ansvarlig kapital (8 %) beregnet å utgjøre rett i overkant av 1 mrd. kroner. Hvis en tar hensyn til vedtatte bufferkrav i Pilar I øker beregnet kapitalbehov til ca. 1,9 mrd. kr. Internt beregnet kapitalbehov etter Pilar II er beregnet til kr 1,8 mrd.

Hovedforskjellene mellom kapitalkrav etter Pilar I og II er beskrevet nedenfor;

Kredittrisiko:

Under Pilar I beregnes kredittrisiko etter Standardmetoden, mens den beregnes etter interne modeller under Pilar II. Interne modeller er basert på en PD-modell (misligholdssannsynlighet) for den enkelte motpart og LGD- modell som beregnet tap gitt mislighold. Modell benyttet til beregning Pilar II er en mer risikosensitiv tilnæringsmetode enn Standardmetoden. Dette medfører økt behov for økonomisk kapital ved økt kredittrisiko (høyere PD nivå og lave sikkerhetsverdier) og lavere kapitalbehov hvis kredittrisikoen reduseres.

Konsentrasjonsrisiko: Ved beregning av økonomisk kapital tas hensyn til konsentrasjonsrisiko relatert til bransje, størrelse og geografi. Dette er elementer som det ikke tas hensyn til i Standardmetoden.

Basert på henstilling fra Finanstilsynet er internt kapitalbehov knyttet til kredittrisiko justert opp til tilsvarende nivå som minimumskrav i Pilar I.

Markedsrisiko og Likviditetsrisiko

Kapitalbehov knyttet til markedsrisiko avsettes i Pilar II med basis i internt vedtatte rammer. For likviditetsrisiko avsettes det økonomisk kapital i forhold til merkostnad på refinansiering banken erfaringsmessig må kunne påregne i en krisesituasjon.

Eierrisiko:

Det beregnes økonomisk kapital (Pilar II) for eierrisikoen konsernet har via direkte og indirekte eierposisjoner i de ulike allianseselskapene. I forbindelse med beregning av minimumskrav til ansvarlig kapital i Pilar I gjøres det et fratrukk for eierinteresser i andre finansinstitusjoner i kapitalen. Eierrisikoen gjenspeiles dermed ikke direkte i minimumskravet til ansvarlig kapital, men i form av et fradrag i beregnet kjerne- og tilleggs kapital.

Andre risikoer

Andre risikoer: Operasjonell risiko beregnes etter samme metode for Pilar I og Pilar II hvor det i Pilar II er valgt å legge til et tillegg basert på skjønnsmessig vurdering av ytterligere kapitalbehov for å dekke operasjonell risiko utover minstekravet i henhold til Pilar I. For øvrige risikoer slik de fremgår av figuren over, blir det kun beregnet økonomisk kapital i Pilar II, da disse risikoene ikke inngår ved beregning av minimumskravet i Pilar I.